AVÂMİL

عوامل

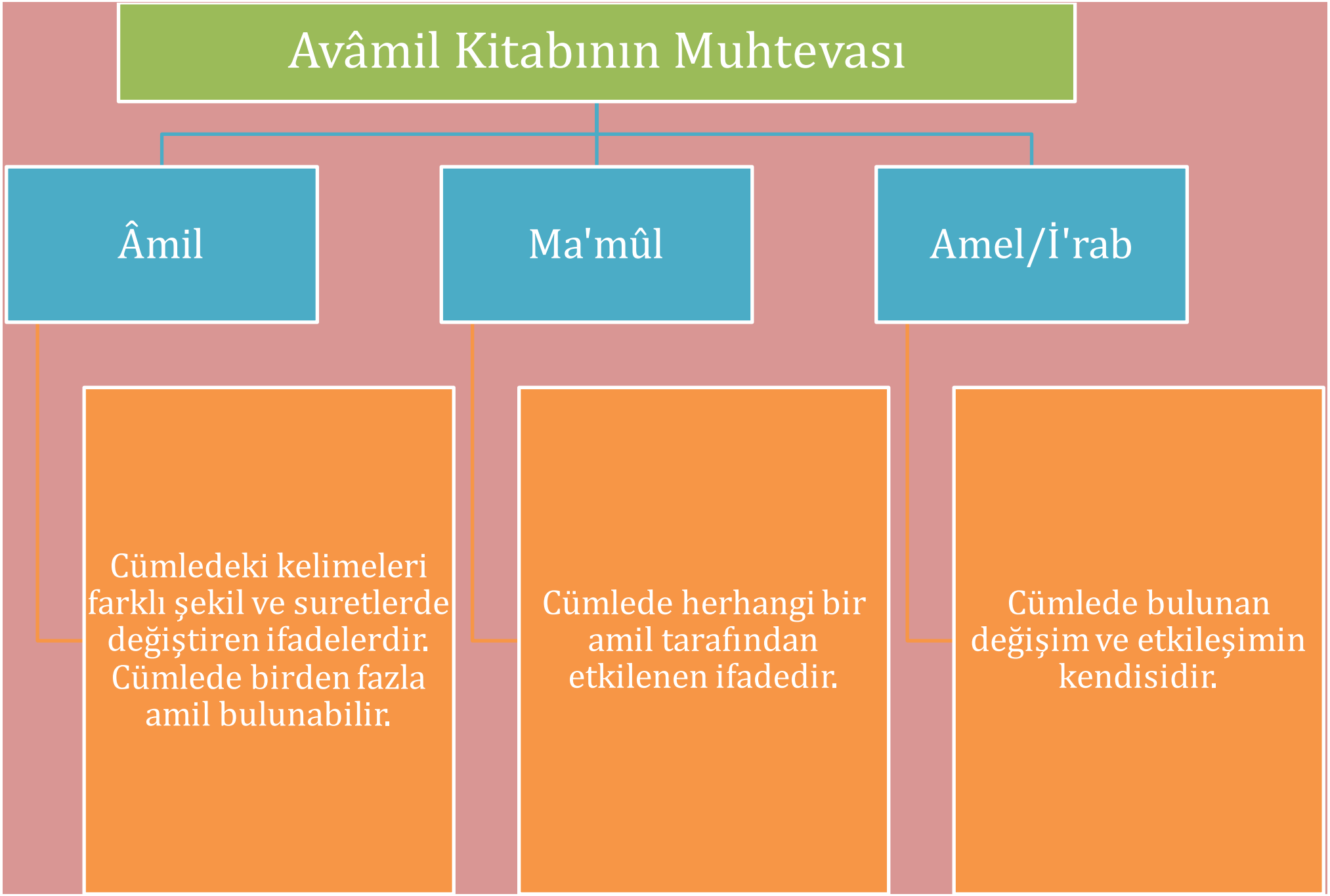
(İFAM-UZEM)

Avamilin Lügat/Sözlük Manası

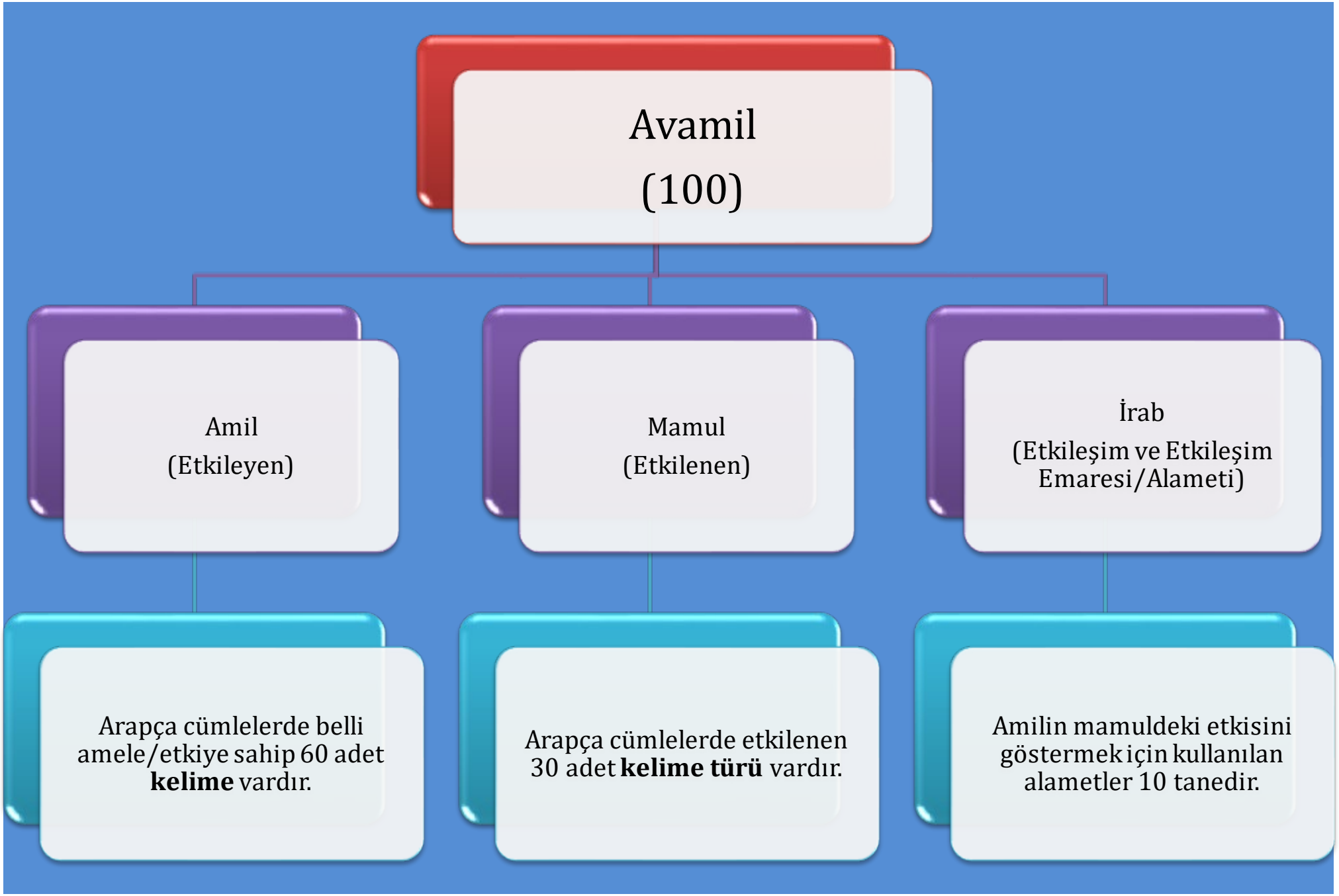
- *"Etkileyen, yapan ve çalışan"* manasındaki "âmil" (ÊĢV) kelimesinin çoğulu olarak kullanılan "avâmil" (ÊĢĶV) kelimesi lügat olarak "etkileyenler" manasında kullanılır.

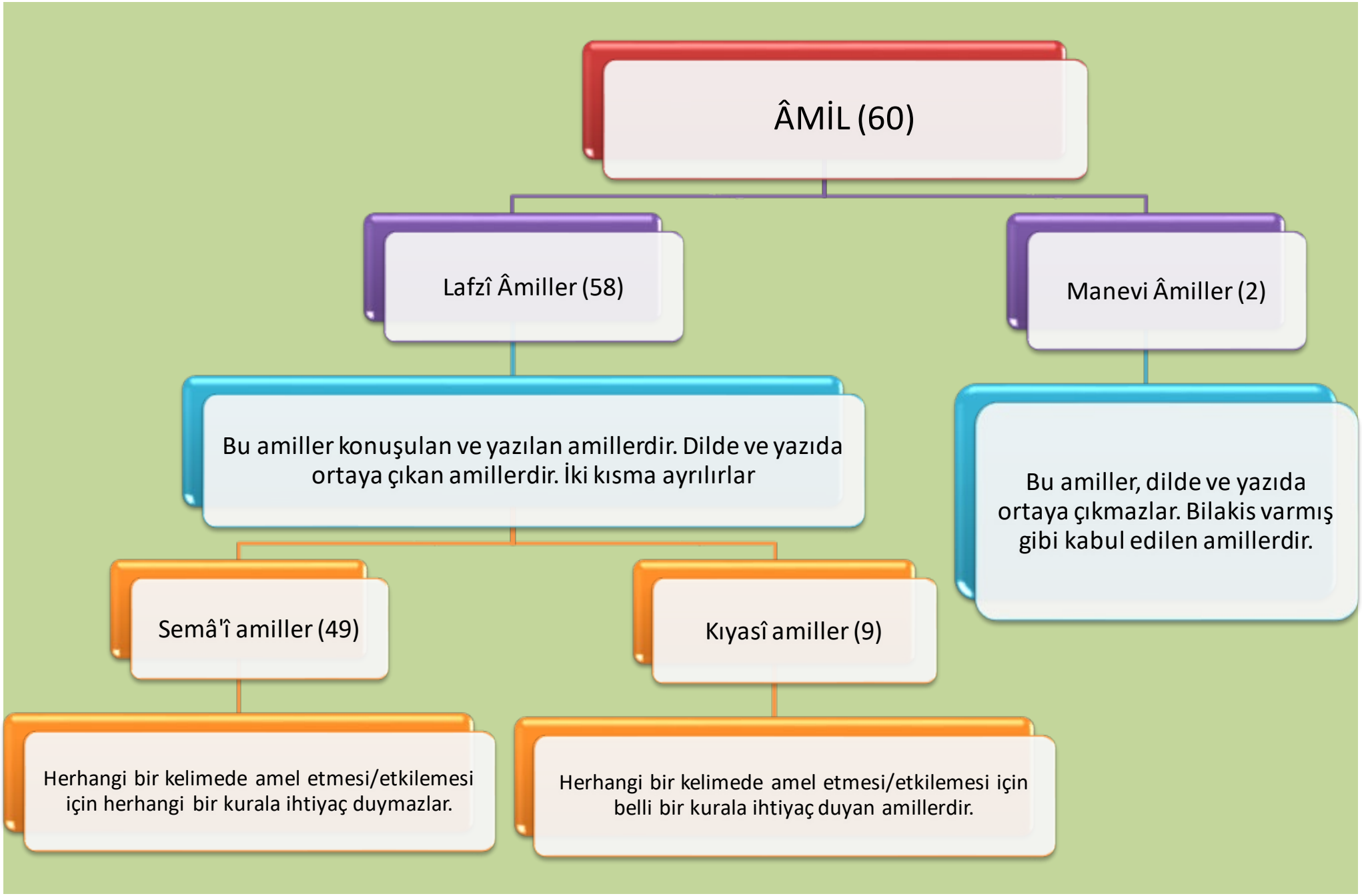
Avâmilin Istılah/Terim Manası

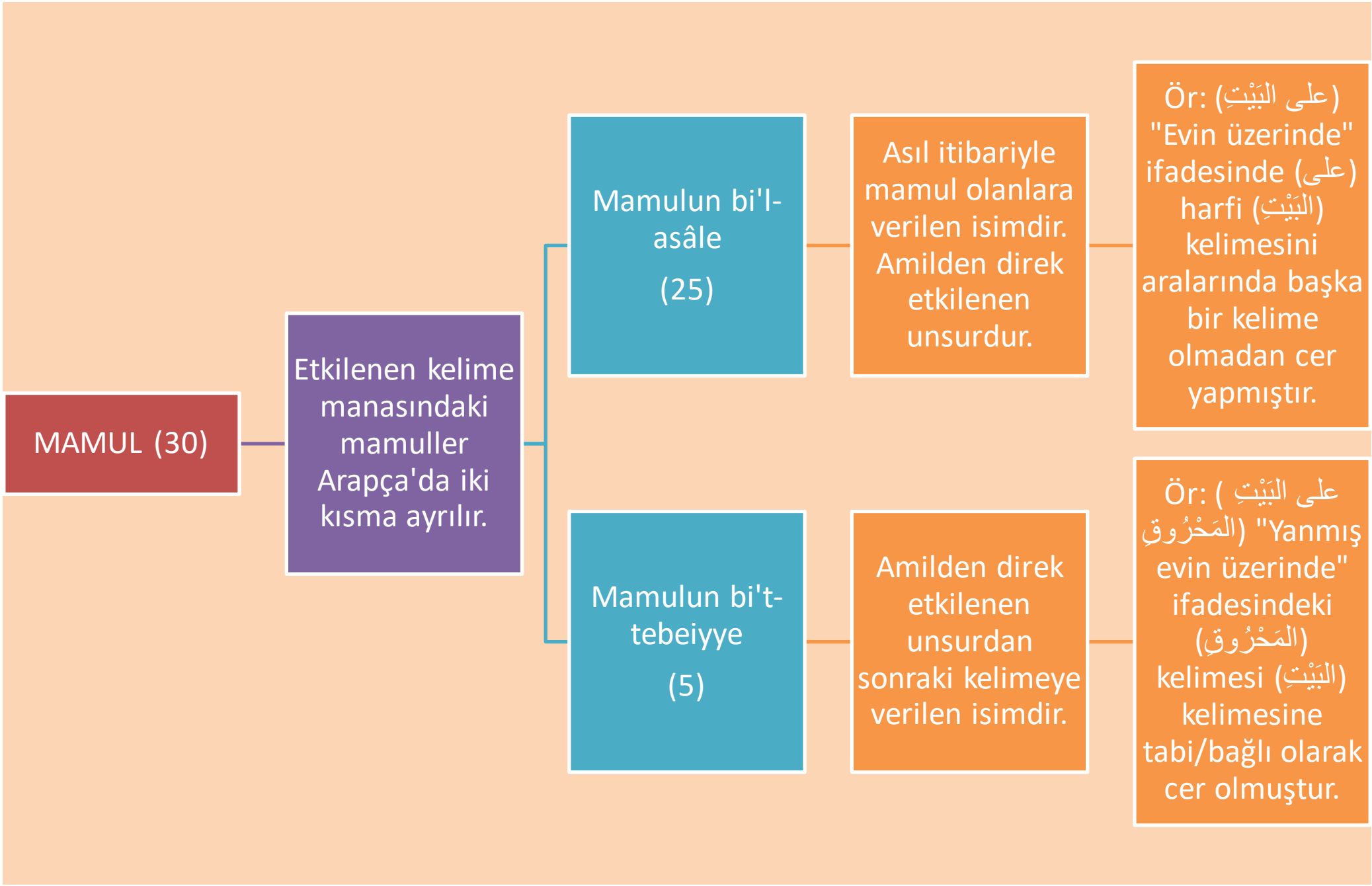
- Terim olarak ise "birleştiği kelimede etki bırakan manasına gelmekte olan ifadeler" manasını taşımaktadır.
- Örneğin Türkçe'de "*Ali Mehmet'e kalemi verdi*" ifadesinde Mehmet kelimesine "e" ekinin; "kalem" kelimesine "i" ekinin gelmesine sebep olan ifadedir. Dolayısıyla Arapça'daki amilin görevini gerçekleştirmektedir.

Avâmil Kitabının Muhtevası
Âmil
Ma'mûl
Amel/İ'rab
Cümledeki kelimeleri farklı şekil ve suretlerde değiştiren ifadelerdir. Cümlede birden fazla amil bulunabilir.
Cümlede herhangi bir amil tarafından etkilenen ifadedir.
Cümlede bulunan değişim ve etkileşimin kendisidir.

فِي الغُرْفَةِ	زَيْدٌ	نَامَ
Odada	Zeyd	Uyudu
(فِي) kelimesi 2. amil olup (الغُرْفَةِ) kelimesini kesra/esre yapmıştır.	Kendisi mamûldür. (نَامَ) fiili tarafından fail/özne yapılması suretiyle damme/ötre harekesi verilmiştir.	Kendisi amildir. Sonraki kelimeyi etkilemiş; damme/ötre harekesini vermiştir.
Cümle içindeki görevini belirlemek ve görevine göre hareke alması irabtır.	Cümle içindeki fail/özne görevinde olması ve görevine göre hareke alması irabtır.	Amil olup diğer iki kelime üzerinde manen etkide bulunması iraptır.

Avamil
(100)
Amil
(Etkileyen)
Mamul
(Etkilenen)
İrab
(Etkileşim ve Etkileşim Emaresi/Alameti)
Arapça cümlelerde belli amele/etkiye sahip 60 adet **kelime** vardır.
Arapça cümlelerde etkilenen 30 adet **kelime türü** vardır.
Amilin mamuldeki etkisini göstermek için kullanılan alametler 10 tanedir.

ÂMİL (60)
Lafzî Âmiller (58)
Manevi Âmiller (2)
Bu amiller konuşulan ve yazılan amillerdir. Dilde ve yazıda ortaya çıkan amillerdir. İki kısma ayrılırlar
Bu amiller, dilde ve yazıda ortaya çıkmazlar. Bilakis varmış gibi kabul edilen amillerdir.
Semâ'î amiller (49)
Kıyasî amiller (9)
Herhangi bir kelimede amel etmesi/etkilemesi için herhangi bir kurala ihtiyaç duymazlar.
Herhangi bir kelimede amel etmesi/etkilemesi için belli bir kurala ihtiyaç duyan amillerdir.

MAMUL (30)
Etkilenen kelime manasındaki mamuller Arapça'da iki kısma ayrılır.
Mamulun bi'l-asâle (25)
Asıl itibariyle mamul olanlara verilen isimdir. Amilden direk etkilenen unsurdur.
Ör: (علی البَیْتِ) "Evin üzerinde" ifadesinde (علی) harfi (البَیْتِ) kelimesini aralarında başka bir kelime olmadan cer yapmıştır.
Mamulun bi't-tebeiyye (5)
Amilden direk etkilenen unsurdan sonraki kelimeye verilen isimdir.
Ör: (علی البَیْتِ المَحْرُوقِ) "Yanmış evin üzerinde" ifadesindeki (المَحْرُوقِ) kelimesi (البَیْتِ) kelimesine tabi/bağlı olarak cer olmuştur.

----NOT----

İrab konusu hassas bir konu olduğu için genel bir tablo çizmek yerine yeri geldiğinde anlatmayı uygun görüyoruz.

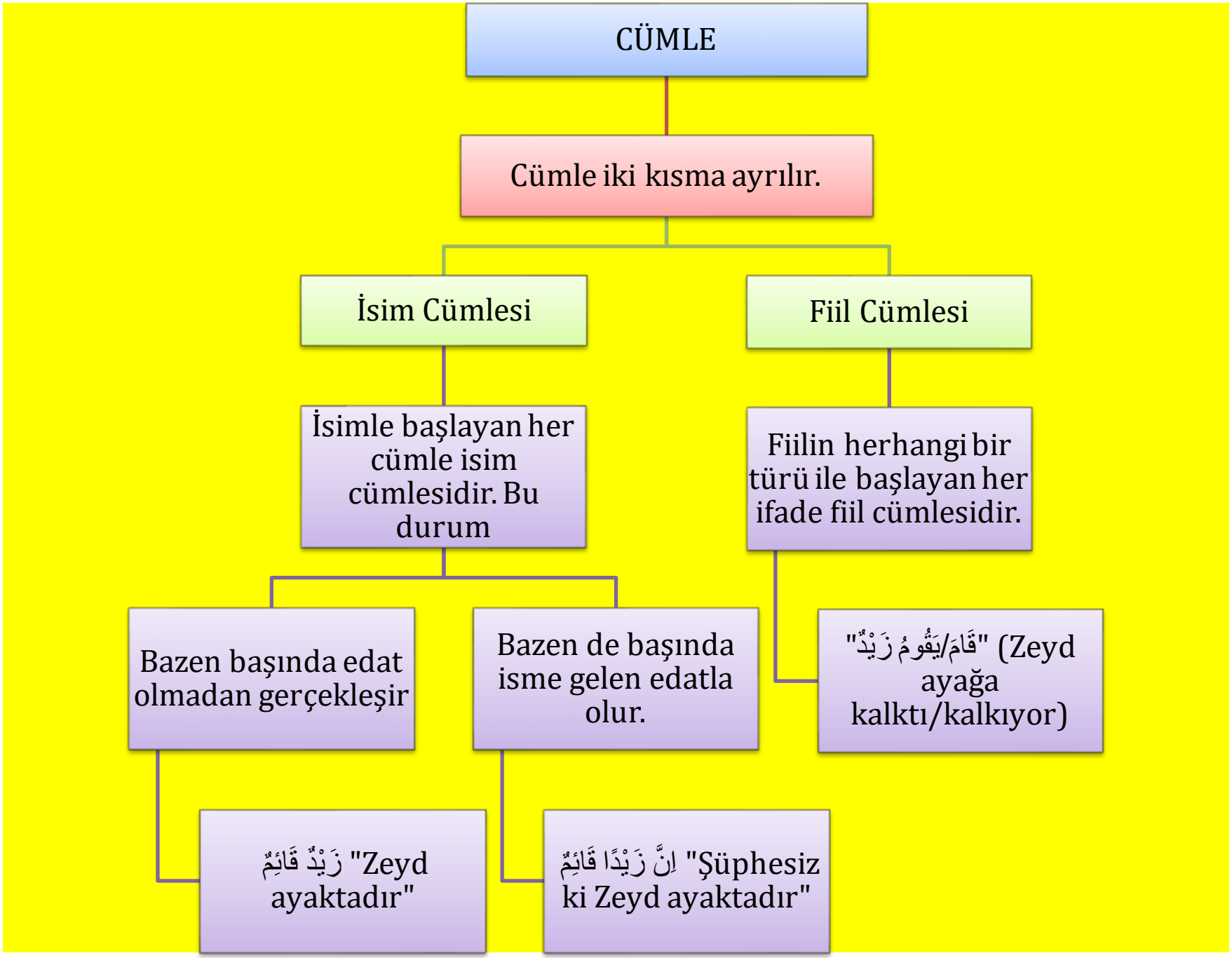
AMİL

عامل

AMİLE GEÇMEDEN!!

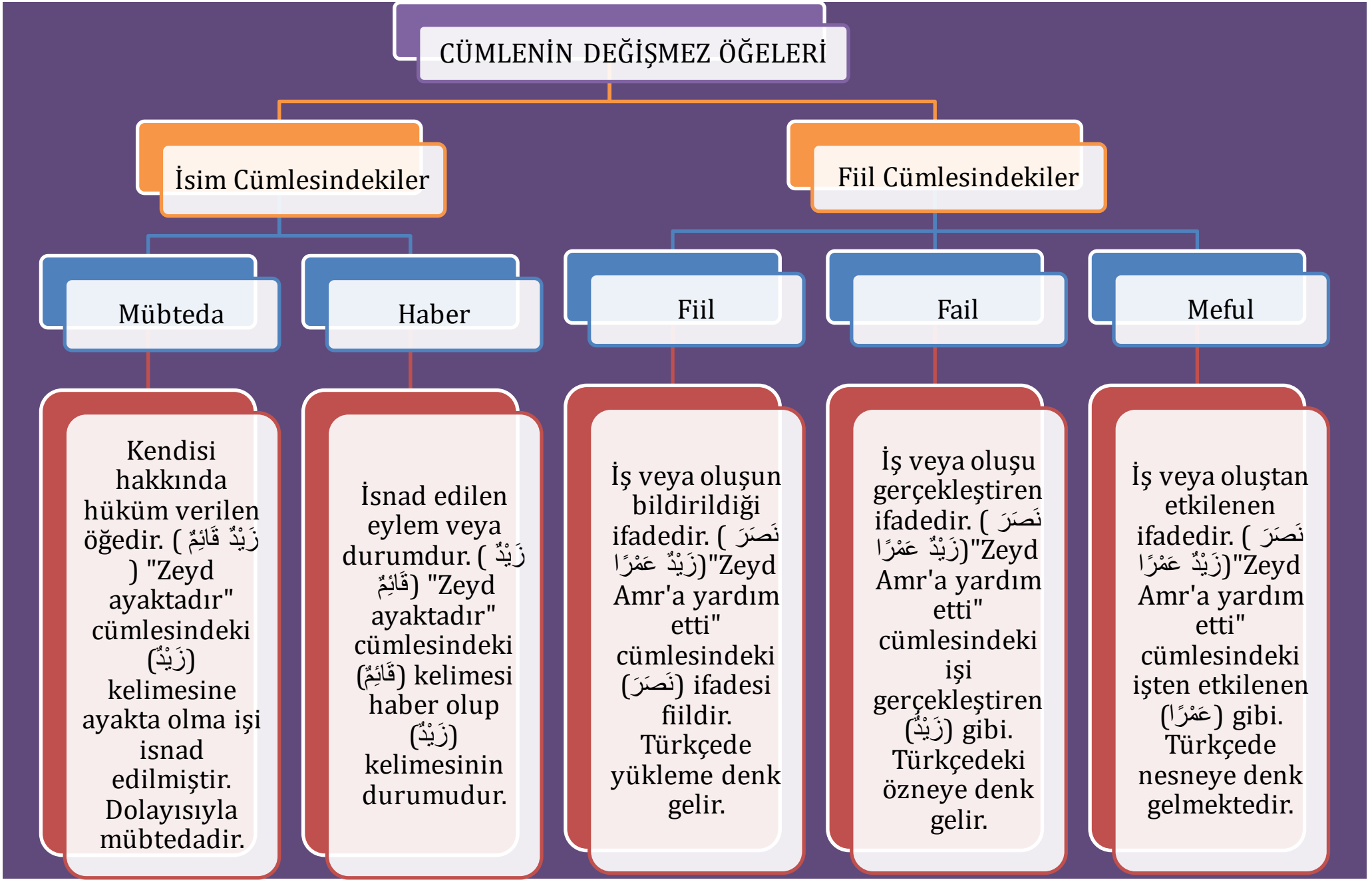
Etkileşimin yani amilin mamule etkilemesinin belli manalar elde etme niyetiyle gerçekleştiği tüm ifadelere **cümle** denir.

Dolayısıyla cümlenin şekillerini ve etkileşimin emaresini bilmek, amilin mamulü etkilemesini ve etkileşimin emaresini/irabı bilmeyi kolaylaştırır.

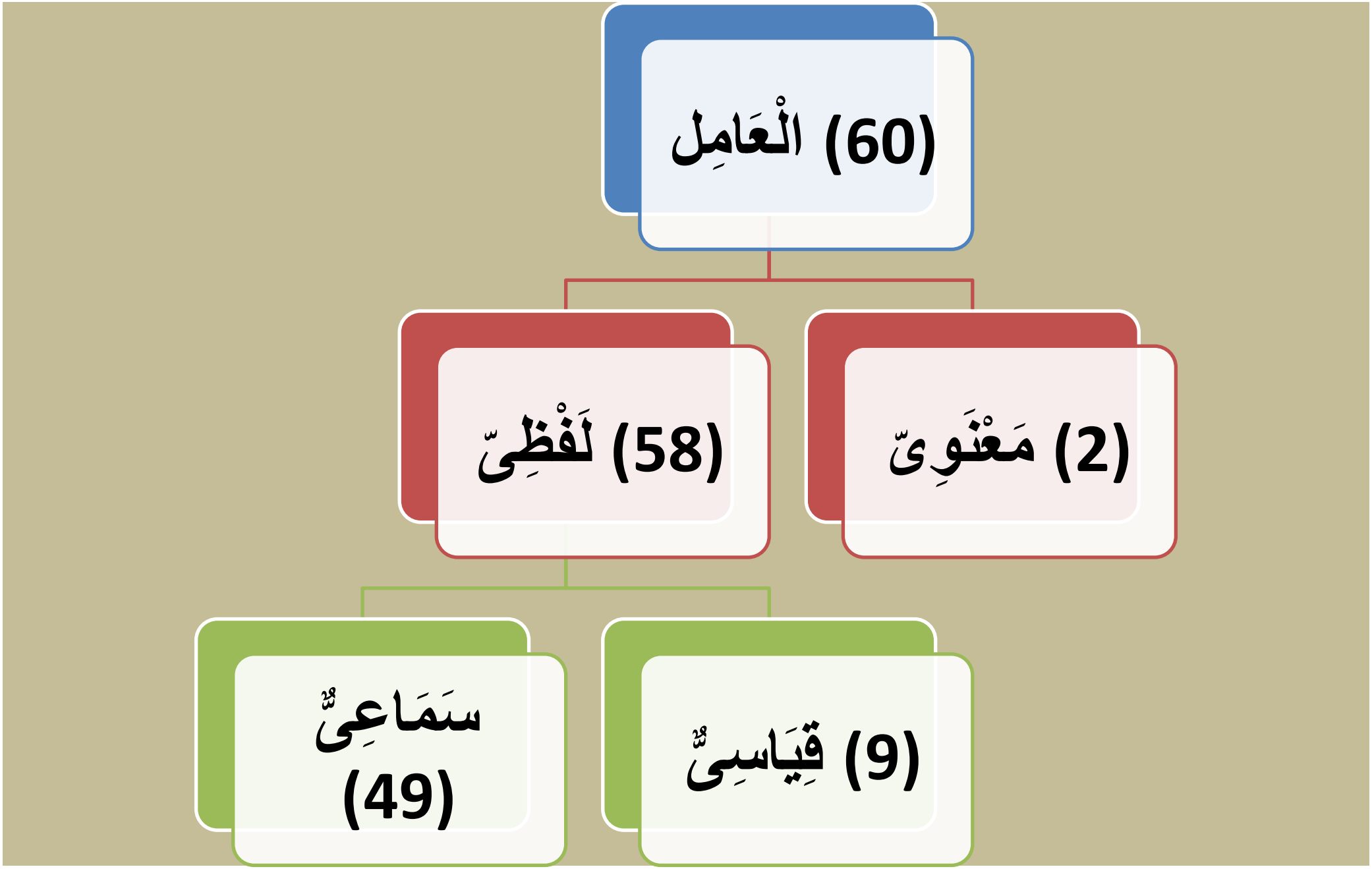

CÜMLE
Cümle iki kısma ayrılır.
İsim Cümlesi
Fiil Cümlesi
İsimle başlayan her cümle isim cümlesidir. Bu durum
Fiilin herhangi bir türü ile başlayan her ifade fiil cümlesidir.
Bazen başında edat olmadan gerçekleşir
Bazen de başında isme gelen edatla olur.
"قَامَ/يَقُومُ زَيْدٌ" (Zeyd ayağa kalktı/kalkıyor)
زَيْدٌ قَائِمٌ "Zeyd ayaktadır"
اِنَّ زَيْدًا قَائِمٌ "Şüphesiz ki Zeyd ayaktadır"

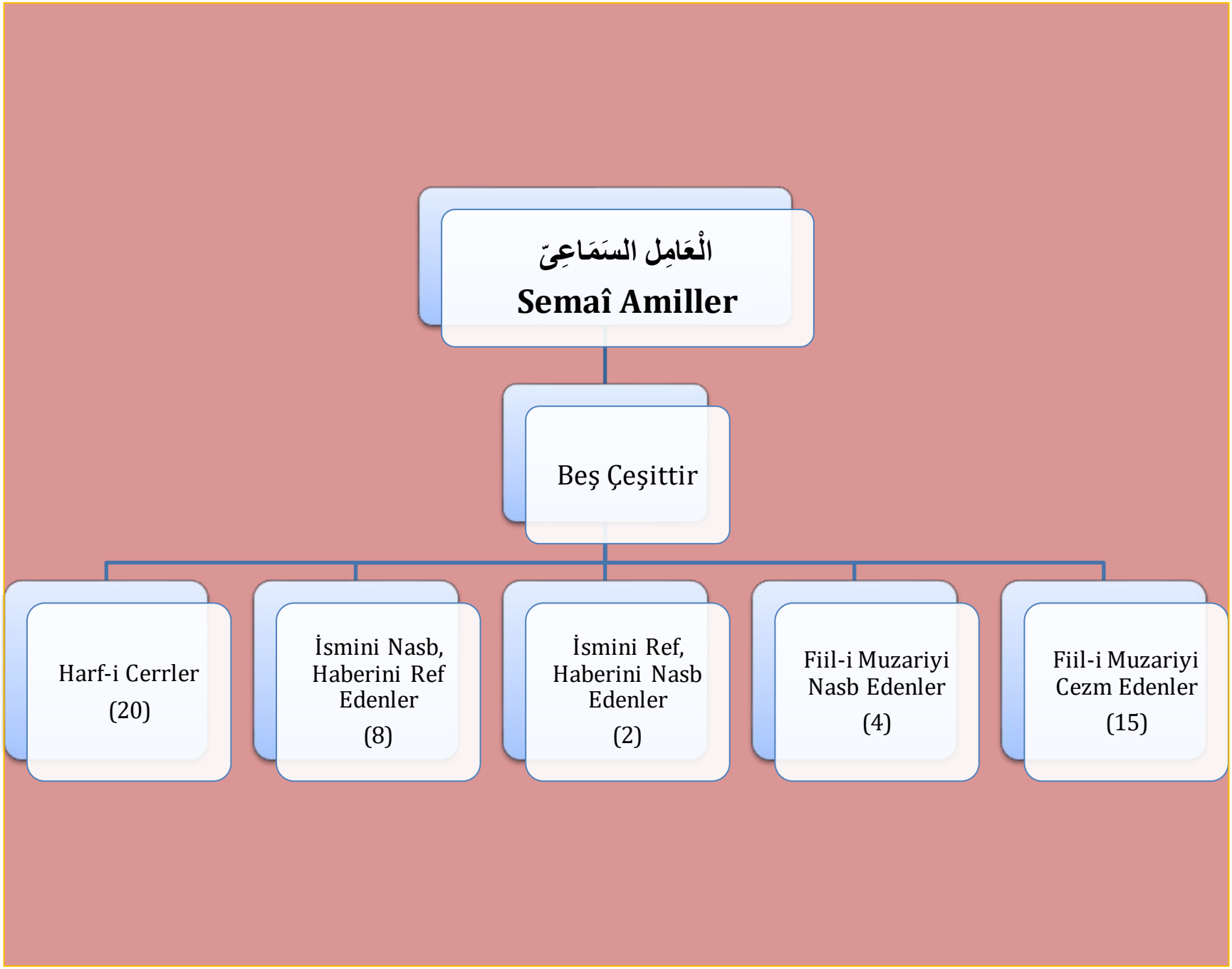

Fiil
Tanımı
Zamana bağlı olarak müstakil bir manası olan her ifadenin adıdır.
Örneğin; Yaptı, gidecek, uyur, geziyor vb. kelimeler sadece yapılan işin ismini taşırlar ve o ismi almak için başka bir şarta bağlı değillerdir.
Çeşitleri
Mazi Fiili: Geçmiş zaman manasını taşır.
Muzari Fiil: Gelecek, şimdiki ve geniş zaman manasını taşır.
Emir Fiil: Bir işin yapılmasını istemek manasını taşır.
Nehy Fiil: Bir işin yapılmamasını istemek manasını taşır.

İsim
Tanımı
Zamana bağlı kalmaksızın müstakil bir manası olan her ifadenin adıdır.
Örneğin; Ömer, kalem vb. kelimeler sadece verildikleri cismin ismini taşırlar ve o ismi almak için zamana veya başka bir şarta bağlı değillerdir.
Bir İsmi Nasıl Fark Ederiz?
Kendisinde şunlardan birisi varsa
(ال) takısı. Ör: (القَلَمُ والعَقْلُ) gibi.
Tenvin: (قَلَمٌ وعَقْلٌ) gibi
Harfi cer: (بالقَلَمِ ومن العَقْلِ) gibi

CÜMLENİN DEĞİŞMEZ ÖĞELERİ
İsim Cümlesindekiler
Fiil Cümlesindekiler
Mübteda
Haber
Fiil
Fail
Meful
Kendisi hakkında hüküm verilen öğedir. (زَيْدٌ قَائِمٌ) "Zeyd ayaktadır" cümlesindeki (زَيْدٌ) kelimesine ayakta olma işi isnad edilmiştir. Dolayısıyla mübtedadir.
İsnad edilen eylem veya durumdur. (زَيْدٌ قَائِمٌ) "Zeyd ayaktadır" cümlesindeki (قَائِمٌ) kelimesi haber olup (زَيْدٌ) kelimesinin durumudur.
İş veya oluşun bildirildiği ifadedir. (نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا)"Zeyd Amr'a yardım etti" cümlesindeki (نَصَرَ) ifadesi fiildir. Türkçede yükleme denk gelir.
İş veya oluşu gerçekleştiren ifadedir. (نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا)"Zeyd Amr'a yardım etti" cümlesindeki işi gerçekleştiren (زَيْدٌ) gibi. Türkçedeki özneye denk gelir.
İş veya oluştan etkilenen ifadedir. (نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا)"Zeyd Amr'a yardım etti" cümlesindeki işten etkilenen (عَمْرًا) gibi. Türkçede nesneye denk gelmektedir.

BU KISA GİRİŞTEN SONRA...
Amilleri tanıyabiliriz...

(60) الْعَامِل
(2) مَعْنَوِيّ
(58) لَفْظِيّ
(9) قِيَاسِيٌّ
سَمَاعِيٌّ (49)

الْعَامِل السَمَاعِيّ
Semaî Amiller
Beş Çeşittir
Harf-i Cerrler
(20)
İsmini Nasb, Haberini Ref Edenler
(8)
İsmini Ref, Haberini Nasb Edenler
(2)
Fiil-i Muzariyi Nasb Edenler
(4)
Fiil-i Muzariyi Cezm Edenler
(15)

1. Harfi Cerler

- "بِ" (-ile): آمَنْتُ بِاللهِ "Allah'a iman ettim."
- "مِنْ" (-den,-dan): تُبْتُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ "Bütün günâhlardan tövbe ettim"
- "إِلَى" (-e, -a): تُبْتُ إِلَى اللهِ تَعَالَى "Allâh Teâlâ'ya tövbe ettim"
- "عَنْ" (-den,dan): كُفِفْتُ عَنِ الْحَرَامِ "Haramdan el çektirildim"
- "عَلَى" (üzerine): تَجِبُ التَّوْبَةُ عَلَى كُلِّ مُذْنِبٍ "Her günahkâr üzerine tövbe etmek vâcibtir."
- "لِ" (için): اَنَا عُبَيْدٌ لِلهِ تَعَالَى "Ben Allâh Teâlâ'nın kulcağızıyım."
- "فِي" (içinde): اَلْمُطِيعُ فِي الْجَنَّةِ "İtaat eden cennettedir."
- "كَ" (gibi): لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ "O'nun gibi hiçbir şey yoktur."
- "حَتَّى" (-e kadar): اَعْبُدُ اللهَ تَعَالَى حَتَّى الْمَوْتِ "Ölünceye kadar Allâh'u Teâlâ'ya ibâdet ederim."
- "رُبَّ" (Nice): رُبَّ تَالٍ يَلْعَنُهُ الْقُرْآنُ "Nice okuyucular vardır ki Kur'ân onlara lanet eder"
- "وَاوُ الْقَسَمِ" (yemin): وَاللهِ لَا اَفْعَلَنَّ الْكَبائِرَ "Allâh'a yemin ederim ki asla büyük günâhlar işlemeyeceğim. "
- "تَاءُ الْقَسَمِ" (yemin): تَاللهِ لَأَفْعَلَنَّ الْفَرَائِضَ "Allâh'a yemin ederim ki elbette farzları yerine getireceğim."
- "حَاشَا" (hariç): هَلَكَ النَّاسُ حَاشَا الْعَالِمِ "Âlim hariç, insânlar helak oldu."
- "مُذْ" (-den beri): تُبْتُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَعَلْتُهُ مُذْ يَوْمِ الْبُلُوغِ "Buluğa erdiğim günden beri işlediğim tüm günâhlardan tövbe ettim."
- "مُنْذُ" (-den beri): تَجِبُ الصَّلَاةُ مُنْذُ يَوْمِ الْبُلُوغِ "Buluğ çağından itibaren namaz farz olur."
- "خَلَا" (Hariç): İlmiyle amel edenler hariç, âlimler helak oldu. "هَلَكَ الْعَالِمُونَ خَلَا الْعَامِلِ بِعِلْمِهِ"
- "عَدَا" (Hariç): هَلَكَ الْعَامِلُونَ عَدَا الْمُخْلِصِ "İhlâslılar hariç, amel edenler helâk oldu. "
- "لَوْلَا" (olmasaydı): لَوْلَاكَ يَا رَحْمَةَ اللهِ لَهَلَكَ النَّاسُ "Sen olmasaydın ey Allâh'ın rahmeti, insânlar helak olurdu."
- "كَيْ" (İçin): Ne için isyân ettin? "كَيْمَه عَصَيْتَ" (Keymeh = aslı (كيما) keymâ, eliften bedel he (ه) gelmiştir.)
- "لَعَلَّ" (Umulur ki): (Ukayl Ailesine göre) Umulur ki Allâh Teâlâ günâhımı bağışlar. "لَعَلَّ اللهَ تَعَالَى يَغْفِرُ ذَنْبِي"

"بِ" (-ile, -a, -a)
" آمَنْتُ باللَّهِ Allah'a iman ettim".
(وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ) "Hakkı bâtıl ile karıştırmayın"
"مِنْ" (-den,-dan)
" تُبْتُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ Bütün günahlardan tövbe ettim "
(جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) "Altından ırmaklar akan cennetler"
•"إِلَى" (-e, -a):
" تُبْتُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى •Allâh Teâlâ'ya tövbe ettim"
(إِلَى الْجَنَّةِ زُمَراً) "gruplar halinde cennete (sevkedilecek)"
•"عَنْ" (-den,dan)
" كُفِفْتُ عَنِ الْحَرَامِ •Haramdan el çektirildim"
(يَسْئَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ) "Sana haram ayından, onda savaşmaktan soruyorlar"
•"عَلَى" (üzerine):
" تَجِبُ التَّوْبَةُ عَلَى كُلِّ مُذْنِبٍ •Her günahkâr üzerine tövbe etmek vâcibtir".

(سَلَامٌ عَلَى اِبْرٰهِيمَ) "Selâm olsun İbrâhim'in üzerine olsun"

•"لِ" (için):
"اَنَا عُبَيْدٌ لِلّٰهِ تَعَالَى "•Ben Allâh Teâlâ'nın kulcağızıyım".
(لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ) "Kureyş'in güvenliği için"
•"فِي" (içinde):
"اَلْمُطِيعُ فِي الْجَنَّةِ" "İtaat eden cennettedir".
(فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ) "Nimetler cennetlerinde olacaklardır."
•"كَ" (gibi):
"لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ "•O'nun gibi hiçbir şey yoktur".
(أُولٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ) "Onlar hayvanlar gibidir"
•"حَتَّى" (-e kadar):
"اَعْبُدُ اللّٰهَ تَعَالَى حَتَّى الْمَوْتِ "•Ölünceye kadar Allâh'u Teâlâ'ya ibâdet ederim".
(حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ) "tan yeri ağarıncaya kadar"

•"رُبَّ" (Nice):
•رُبَّ تَالٍ يَلْعَنُهُ الْقُرْآنُ "Nice okuyucular vardır ki Kur'ân onlara lanet eder"
(رُبَّ رَجُلٍ كَرِيمٍ لَقِيْتُهُ) "Cömert olan az adam ile karşılaştım."
•"وَاوُ الْقَسَمِ" (yemin):
•وَاللَّهِ لَا اَفْعَلَنَّ ٱلْكَبَائِرَ "Allâh'a yemin ederim ki asla büyük günâhlar işlemeyeceğim" .
(وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰى) "Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde geceye"
•"تَاءُ الْقَسَمِ" (yemin):
•تَاللَّهِ لَأَفْعَلَنَّ ٱلْفَرَائِضَ "Allâh'a yemin ederim ki elbette farzları yerine getireceğim".
(وَتَاللّٰهِ لَاَكِيدَنَّ اَصْنَامَكُمْ) "Allah'a yemin ederim ki putlarınıza bir oyun oynayacağım"
•"حَاشَا" (hariç):
•هَلَكَ النَّاسُ حَاشَا ٱلعَالِمِ "Âlim hariç ,insânlar helak oldu".
•"مُذْ" (-den beri):

" تُبْتُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَعَلْتُهُ مُذْ يَوْمِ ٱلبُلُوغِ •Buluğa erdiğim günden beri işlediğim tüm günâhlardan tövbe ettim".

•"مُنْذُ" (-den beri):

" تَجِبُ الصَّلَاةُ مُنْذُ يَوْمِ ٱلبُلُوغِ •Buluğ çağından itibaren namaz farz olur".

•"خَلاَ" (Hariç):

• (هَلَكَ ٱلعَالِمُونَ خَلَا ٱلعَامِلِ بِعِلْمِهِ) İlmiyle amel edenler hariç, âlimler helak oldu.

•"عَدَا" (Hariç):

" هَلَكَ ٱلعَامِلُونَ عَدَا ٱلمُخْلِصِ •İhlâslılar hariç ,amel edenler helâk oldu" .

•"لَوْلاَ" (olmasaydı):

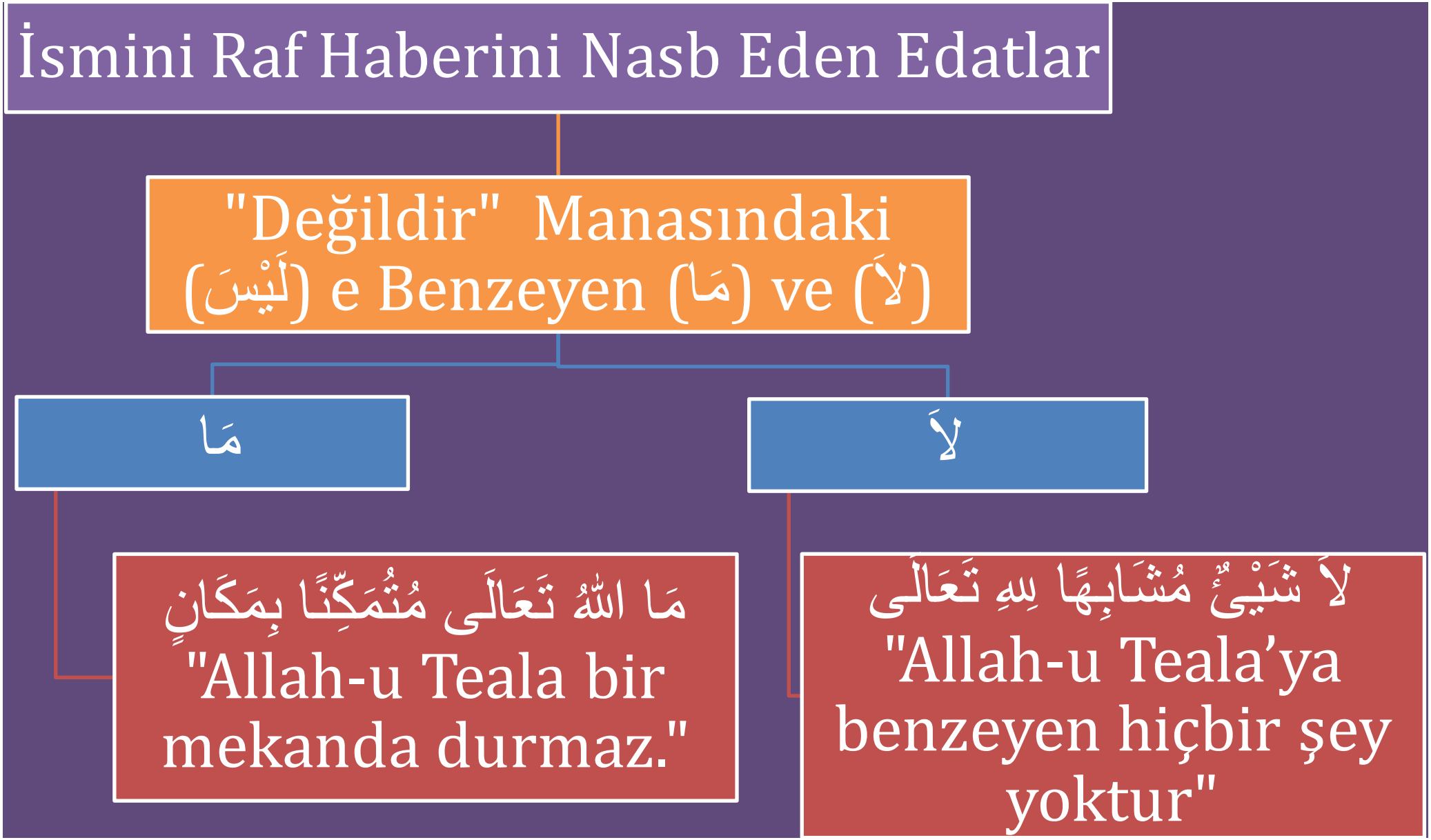
" لَوْلَاكَ يَارَحْمَةَ اللَّهِ لَهَلَكَ النَّاسُ •Sen olmasaydın ey Allâh'ın rahmeti ,insânlar helak olurdu".

•"كَيْ" (İçin):

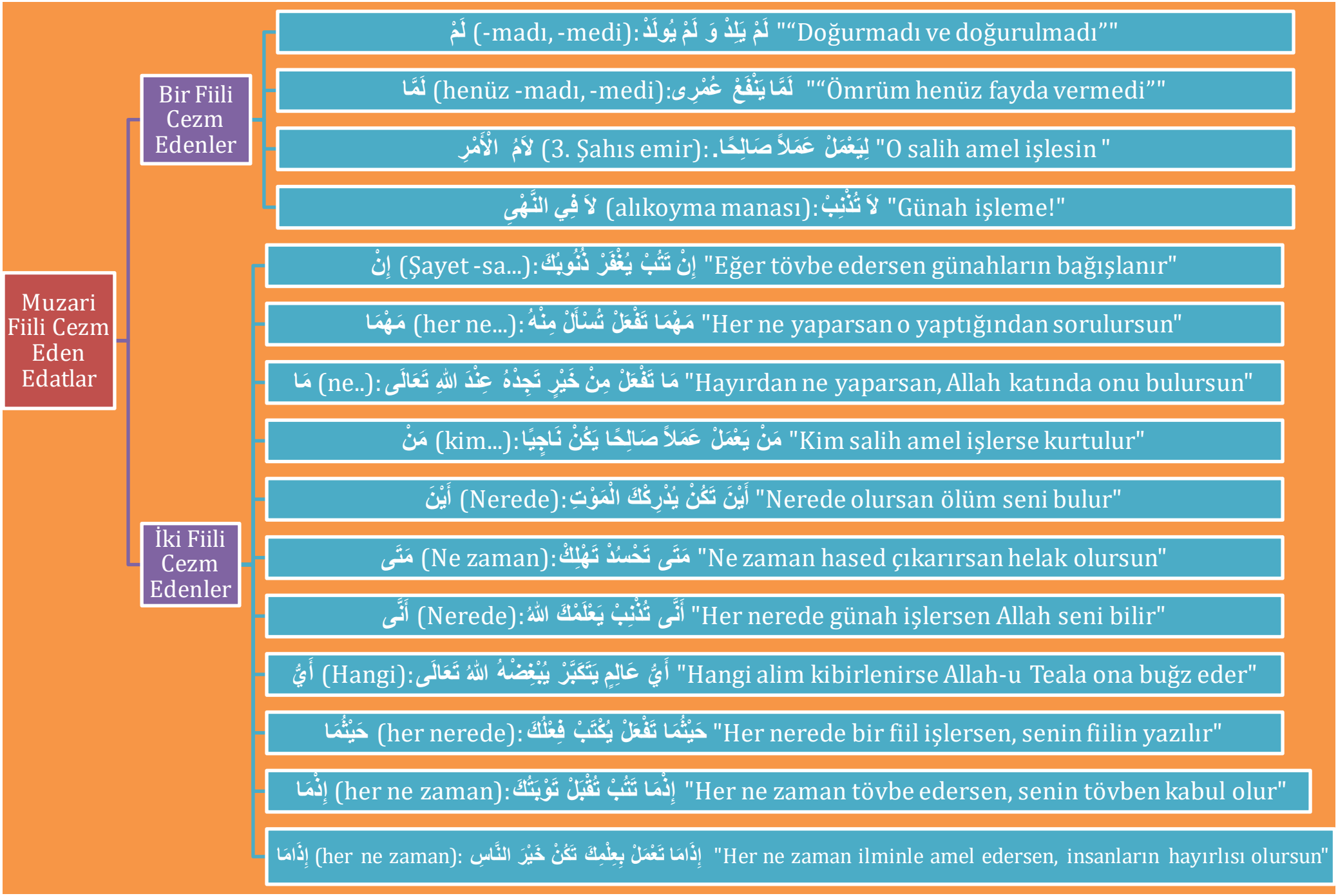
•Ne için isyân ettin? " گَیْمَه عَصَیْتَ" (Keymeh = aslı (کیما) keymâ, eliften bedel he (ه) gelmiştir.)
•"لَعَلَّ" (Umulur ki):
•(Ukayl Ailesine göre) Umulur ki Allâh Teâlâ günâhımı bağışlar. " لَعَلَّ اللَّهِ تَعَالَى يَغْفِرُ ذَنْبِي"

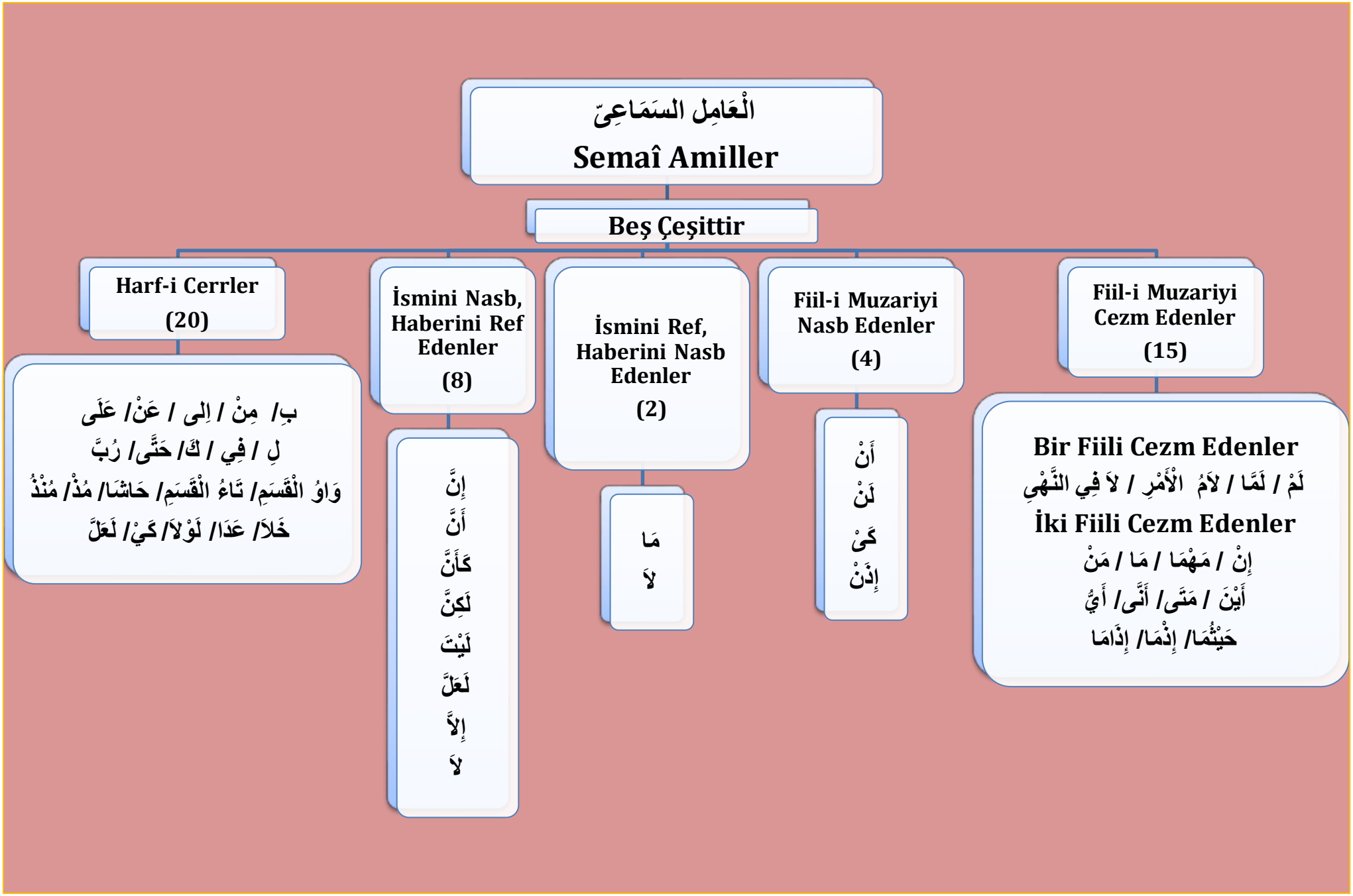

Sadece isimlerin önüne gelirler.
İsimleri cer yaparlar.
Harfi Cerlerin Hükümleri
Belli başlı manaları vardır.
Harfi cerrin dahil olduğu kelime mecrur olur.

İsmini Nasb Haberini Raf Edenler
إِنَّ (Muhakkak ki): إِنَّ اللهَ تَعَالَى عَالِمُ كُلِّ شَيْئٍ "Allah-u Teala her şeyi bilir"
أَنَّ (Muhakkak ki): إِعْتَقَدْتُ أَنَّ اللهَ تَعَالَى قَادِرٌ عَلَى كُلِّ شَيْئٍ "Allah-u Teala'nın her şeye kadir olduğuna inandım"
كَأَنَّ (Sanki): كَأَنَّ الْحَرَامَ نَارٌ "Haram ateş gibidir""
لَكِنَّ (Fakat): مَا فَازَ الْجَاهِلُ لَكِنَّ الْعَالِمَ فَائِزٌ "Cahil kurtulacak değildir lakin alim kurtulur"
لَيْتَ (Keşke): لَيْتَ الْعِلْمَ مَرْزُوقٌ لِكُلِّ أَحَدٍ "Keşke ilim herkes için rızıklanmış olsaydı"
لَعَلَّ (Umulur ki): لَعَلَّ اللهَ تَعَالَى غَافِرُ ذَنْبِى "Umulur ki Allah-u Teala günahımı bağışlayıcıdır"
إِلاَّ (Müstesnâ): اَلْمَعْصِيَةُ مُبَعِّدَةٌ عَنِ الْجَنَّةِ إِلاَّ الطَّاعَةَ مُقَرِّبَةٌ مِنْهَا "Günah cennetden uzaklaştırandır ancak Allaha itaat ona yaklaştırıcıdır"
لاَ (Değil): لاَ فَاعِلَ شَرٍّ فَائِزٌ "Şerr yapan kurtulacak değildir"

İsmini Raf Haberini Nasb Eden Edatlar
"Değildir" Manasındaki (لَيْسَ) e Benzeyen (مَا) ve (لاَ)
مَا
لاَ
مَا اللهُ تَعَالَى مُتَمَكِّنًا بِمَكَانٍ
"Allah-u Teala bir mekanda durmaz."
لاَ شَيْئٌ مُشَابِهًا لِهِ تَعَالَى
"Allah-u Teala'ya benzeyen hiçbir şey yoktur"

Fiili Muzariyi Nasb Eden Edatlar
أَنْ (-mek, -mak): أُحِبُّ أَنْ أُطِيعَ اللهَ تَعَالَى
"Allah-u Teala'ya itaat etmemi severim"
لَنْ (asla .... -meyecek, -mayacak): لَنْ يَغْفِرَ اللهُ تَعَالَى لِلْكَافِرِينَ"Allah-u Teala kafirleri asla bağışlamayacaktır"
كَيْ (-mek için): أُحِبُّ طُولَ الْعُمْرِ كَيْ أُحَصِّلَ الْعِلْمَ"İlim tahsil etmek için ömrün uzununu severim"
إِذَنْ (O zaman): قَوْلِكَ؛ لِمَنْ قَالَ أُطِيعُ اللهَ تَعَالَى إِذَنْ تَدْخُلَ الْجَنَّةَ "Allah-u Teala'ya itaat ederim diyene 'öyleyse sen cennete gireceksin' demen gibi."

Muzari Fiili Cezm Eden Edatlar
Bir Fiili Cezm Edenler
İki Fiili Cezm Edenler
لَمْ (-madı, -medi): لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ ""Doğurmadı ve doğurulmadı""
لَمَّا (henüz -madı, -medi): لَمَّا يَنْفَعْ عُمْرِى ""Ömrüm henüz fayda vermedi""
لَامُ الْأَمْرِ (3. Şahıs emir): لِيَعْمَلْ عَمَلاً صَالِحًا. "O salih amel işlesin "
لاَ فِي النَّهْيِ (alıkoyma manası): لاَ تُذْنِبْ "Günah işleme!"
إِنْ (Şayet -sa...): إِنْ تَتُبْ يُغْفَرْ ذُنُوبُكَ "Eğer tövbe edersen günahların bağışlanır"
مَهْمَا (her ne...): مَهْمَا تَفْعَلْ تُسْأَلْ مِنْهُ "Her ne yaparsan o yaptığından sorulursun"
مَا (ne..): مَا تَفْعَلْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدْهُ عِنْدَ اللهِ تَعَالَى "Hayırdan ne yaparsan, Allah katında onu bulursun"
مَنْ (kim...): مَنْ يَعْمَلْ عَمَلاً صَالِحًا يَكُنْ نَاجِيًا "Kim salih amel işlerse kurtulur"
أَيْنَ (Nerede): أَيْنَ تَكُنْ يُدْرِكْكَ الْمَوْتِ "Nerede olursan ölüm seni bulur"
مَتَى (Ne zaman): مَتَى تَحْسُدْ تَهْلِكْ "Ne zaman hased çıkarırsan helak olursun"
أَنَّى (Nerede): أَنَّى تُذْنِبْ يَعْلَمْكَ اللهُ "Her nerede günah işlersen Allah seni bilir"
أَيُّ (Hangi): أَيُّ عَالِمٍ يَتَكَبَّرْ يُبْغِضْهُ اللهُ تَعَالَى "Hangi alim kibirlenirse Allah-u Teala ona buğz eder"
حَيْثُمَا (her nerede): حَيْثُمَا تَفْعَلْ يُكْتَبْ فِعْلُكَ "Her nerede bir fiil işlersen, senin fiilin yazılır"
إِذْمَا (her ne zaman): إِذْمَا تَتُبْ تُقْبَلْ تَوْبَتُكَ "Her ne zaman tövbe edersen, senin tövben kabul olur"
إِذَامَا (her ne zaman): إِذَامَا تَعْمَلْ بِعِلْمِكَ تَكُنْ خَيْرَ النَّاسِ "Her ne zaman ilminle amel edersen, insanların hayırlısı olursun"

الْعَامِلِ السَمَاعِيّ
Semaî Amiller
Beş Çeşittir
Harf-i Cerrler
(20)
بِ/ مِنْ / إِلى / عَنْ/ عَلَى
لِ / فِي / كَ/ حَتَّى/ رُبَّ
وَاوُ الْقَسَمِ/ تَاءُ الْقَسَمِ/ حَاشَا/ مُذْ/ مُنْذُ
خَلاَ/ عَدَا/ لَوْلاَ/ كَيْ/ لَعَلَّ
İsmini Nasb, Haberini Ref Edenler
(8)
إِنَّ
أَنَّ
كَأَنَّ
لَكِنَّ
لَيْتَ
لَعَلَّ
إِلاَّ
لاَ
İsmini Ref, Haberini Nasb Edenler
(2)
مَا
لاَ
Fiil-i Muzariyi Nasb Edenler
(4)
أَنْ
لَنْ
كَيْ
إِذَنْ
Fiil-i Muzariyi Cezm Edenler
(15)
Bir Fiili Cezm Edenler
لَمْ / لَمَّا / لاَمُ الْأَمْرِ / لاَ فِي النَّهْيِ
İki Fiili Cezm Edenler
إِنْ / مَهْمَا / مَا / مَنْ
أَيْنَ / مَتَى/ أَنَّى/ أَيُّ
حَيْثُمَا/ إِذْمَا/ إِذَامَا

Aşağıda verilen ifadeleri amilin gerektirdiği gerektiği şekilde harekeleyiniz.		
نَافِعٌ	العَدَالَةَ	اِنَّ
faydalı bir iştir	adalet	Şüphesiz
نَاصِرًا	الرَّجُلُ	مَا
yardım eden	adam	değildir
الْقَلَمَ	يَأْخُذَ	لَنْ
kalemi	almayacak	Asla
اَجْلِسْ	تَجْلِسْ	مَهْمَا
otururum	oturursan	Nerede
اَضْرِبْ	يَضْرِبْ	مَنْ
vururum	vurursa	Kim
نَاجِحٌ	الْوَلَدَ	إِنَّ
başarılıdır	çocuk	Süphesiz
أَسَدٌ	زَيداً	كَأَنَّ

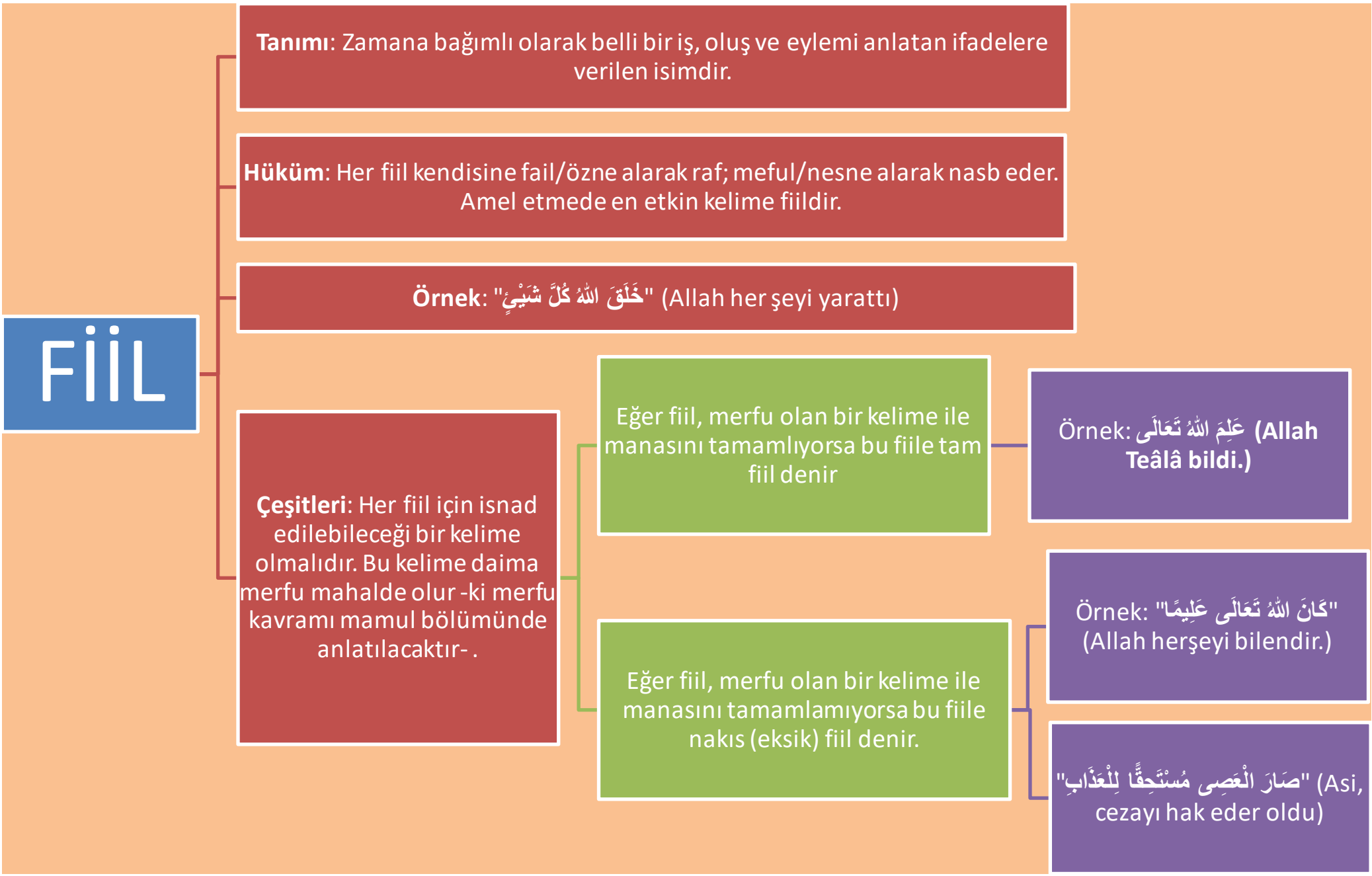
Aslandır	Zeyd	Sanki
	يَنْجَحْ	لَمَّا
	başarmadı	Henüz
أَذْهَبْ	تَذْهَبْ	أَيْنَ
giderim	gidersen	Nereye
الْقَلَمِ	بِ...	كَتَبْتُ
kalem	-ile	Yazdım
الْبَيْتِ	مِنَ	خَرَجْتِ
ev	-den	Çıktın
لَنَا	طَاقَةَ	لَا
Bizim	kuvvet	Yoktur

KIYASİ AMİLLER

Tanım: Bir kelimeyi etkilemesi/amel etmesi için belli kurallara ihtiyaç duyan kelime türleridir. Bu kurallar ilerleyen kitaplarda anlatılacaktır.

Bir yöntem olarak fiile sorulan (kim, ne, ne zaman, nasıl, neden gibi) soruların kendisine sorulabildiği ifadelerdir.

KIYASÎ ÂMİLLER
Fiil Kalıbı
İsmi Fail Kalıbı
İsm-i Meful Kalıbı
Sıfat-ı Müşebbehe Kalıbı
İsm-i Tafdil Kalıbı
Mastar Kalıbı
Muzaaf Kalıbı
Mübhem İsimler
Fiil Manasındaki Özel Kelimeler

FİİL
Tanımı: Zamana bağımlı olarak belli bir iş, oluş ve eylemi anlatan ifadelere verilen isimdir.
Hüküm: Her fiil kendisine fail/özne alarak raf; meful/nesne alarak nasb eder. Amel etmede en etkin kelime fiildir.
Örnek: "خَلَقَ اللهُ كُلَّ شَيْئٍ" (Allah her şeyi yarattı)
Çeşitleri: Her fiil için isnad edilebileceği bir kelime olmalıdır. Bu kelime daima merfu mahalde olur -ki merfu kavramı mamul bölümünde anlatılacaktır- .
Eğer fiil, merfu olan bir kelime ile manasını tamamlıyorsa bu fiile tam fiil denir
Örnek: عَلِمَ اللهُ تَعَالَى (Allah Teâlâ bildi.)
Eğer fiil, merfu olan bir kelime ile manasını tamamlamıyorsa bu fiile nakıs (eksik) fiil denir.
Örnek: "كَانَ اللهُ تَعَالَى عَلِيمًا" (Allah herşeyi bilendir.)
"صَارَ الْعَصِى مُسْتَحِقًّا لِلْعَذَابِ" (Asi, cezayı hak eder oldu)

İsmi Fail Kalıbı

- İsm-i fail kalıbındakiler de türediği malum/etken fiil gibi amel edip (gerekli sorular sorularak) bazı kelimeleri etkileyebilir.
  - Ör: "زَيْدٌ نَاصِرٌ رَجُلًا" (Zeyd, bir adama yardım edendir.) ifadesindeki "نَاصِرٌ" kelimesine "kime" sorusunu sorduğumuzda nesneyi yani "رَجُلًا" kelimesini bulabildiğimiz için "نَاصِرٌ" kelimesi fiili "نَصَرَ" gibi amel edebilmektedir. Bir nevi cümle "زَيْدٌ نَصَرَ رَجُلًا" (Zeyd, bir adama yardım etti.) anlamındadır.

İsmi Meful Kalıbı

- İsm-i meful kalıbındakiler, türediği meçhul/edilgen fiil gibi amel edip (gerekli sorular sorularak) bazı kelimeleri etkileyebilir.
  - Ör: "كُلُّ تَائِبٍ مَقْبُولٌ تَوْبَتُهُ" (Her tövbe eden, tövbesi kabul edilen kimsedir.) ifadesindeki "مَقْبُولٌ" kelimesine "Nesi" sorusunu sorduğumuzda naib-i faili (özneyi) yani "تَوْبَتُهُ" kelimesini bulabildiğimiz için "مَقْبُولٌ" kelimesi fiili "قُبِلَ" gibi amel edebilmektedir. Bir nevi cümle " كُلُّ تَائِبٍ قُبِلَ تَوْبَتُهُ" (Her tövbe edenin, tövbesi kabul edilmiştir) anlamındadır.

Sıfat-ı Müşebbehe Kalıbı

- Sıfat-ı Müşebbehe (Nesne almak zorunda olmayan lazım/geçişsiz fiilerin failleri) kalıbındakiler de türediği fiil gibi amel edip (gerekli sorular sorularak) bazı kelimeleri etkileyebilir.
  - Ör: "اَلْعِبَادَةُ حَسَنٌ ثَوَابُهَا" (İbadet, sevabı güzel olandır.) ifadesindeki "حَسَنٌ" kelimesine "Nesi" sorusunu sorduğumuzda faili/özneyi yani "ثَوَابُهَا" kelimesini bulabildiğimiz için "حَسَنٌ" kelimesi fiili "حَسُنَ" gibi amel edebilmektedir. Bir nevi cümle "اَلْعِبَادَةُ حَسُنَ ثَوَابُهَا" (İbadetin sevabı güzel olmuştur.) anlamındadır.

İsm-i Tafdil Kalıbı

- İsm-i Tafdil kalıbındakiler de türediği fiil gibi amel edip (gerekli sorular sorularak) bazı kelimeleri etkileyebilir.
  - Ör: "مَا مِنْ رِجُلٍ أَحْسَنَ فِيهِ الْحِلْمُ مِنْهُ فِي الْعَالِمِ" (Yumuşak huyluluğun, alimdeki halinden daha güzel olduğu hiçbir adam yoktur.) ifadesindeki "أَحْسَنَ" kelimesine "Ne?" sorusunu sorduğumuzda faili yani "الْحِلْمُ" kelimesini bulabildiğimiz için "أَحْسَنَ" kelimesi fiili "حَسُنَ" gibi amel edebilmektedir. Bir nevi cümle " مَا مِنْ رِجُلٍ حَسُنَ فِيهِ الْحِلْمُ فِي الْعَالِمِ" (Yumuşak huyluluğun, alimdeki halinden daha güzel olduğu hiçbir adam yoktur.) gibi hüküm almaktadır.

Mastar Kalıbı

- Mastar kalıbındakiler de türedikleri fiil gibi amel edip (gerekli sorular sorularak) bazı kelimeleri etkileyebilir.
  - Ör: "يُحِبُّ اللهُ تَعَالَى إِعْطَاءً لَهُ عَبْدُهُ" (Allah Teâlâ, kendi rızası için kulunun sadaka vermesini sever.) ifadesindeki "إِعْطَاءً" kelimesine "kimin" sorusunu sorduğumuzda faili/özneyi yani "عَبْدُهُ" kelimesini bulabildiğimiz için "إِعْطَاءً" kelimesi, fiili "أَعْطَى" gibi amel edebilmektedir. Bir nevi cümle "يُحِبُّ اللهُ تَعَالَى أَنْ أَعْطَى لَهُ عَبْدُهُ" (Allah Teâlâ, kendi rızası için kulunun sadaka vermesini sever.) anlamındadır.

İsm-i Muzaf/Tamlanan

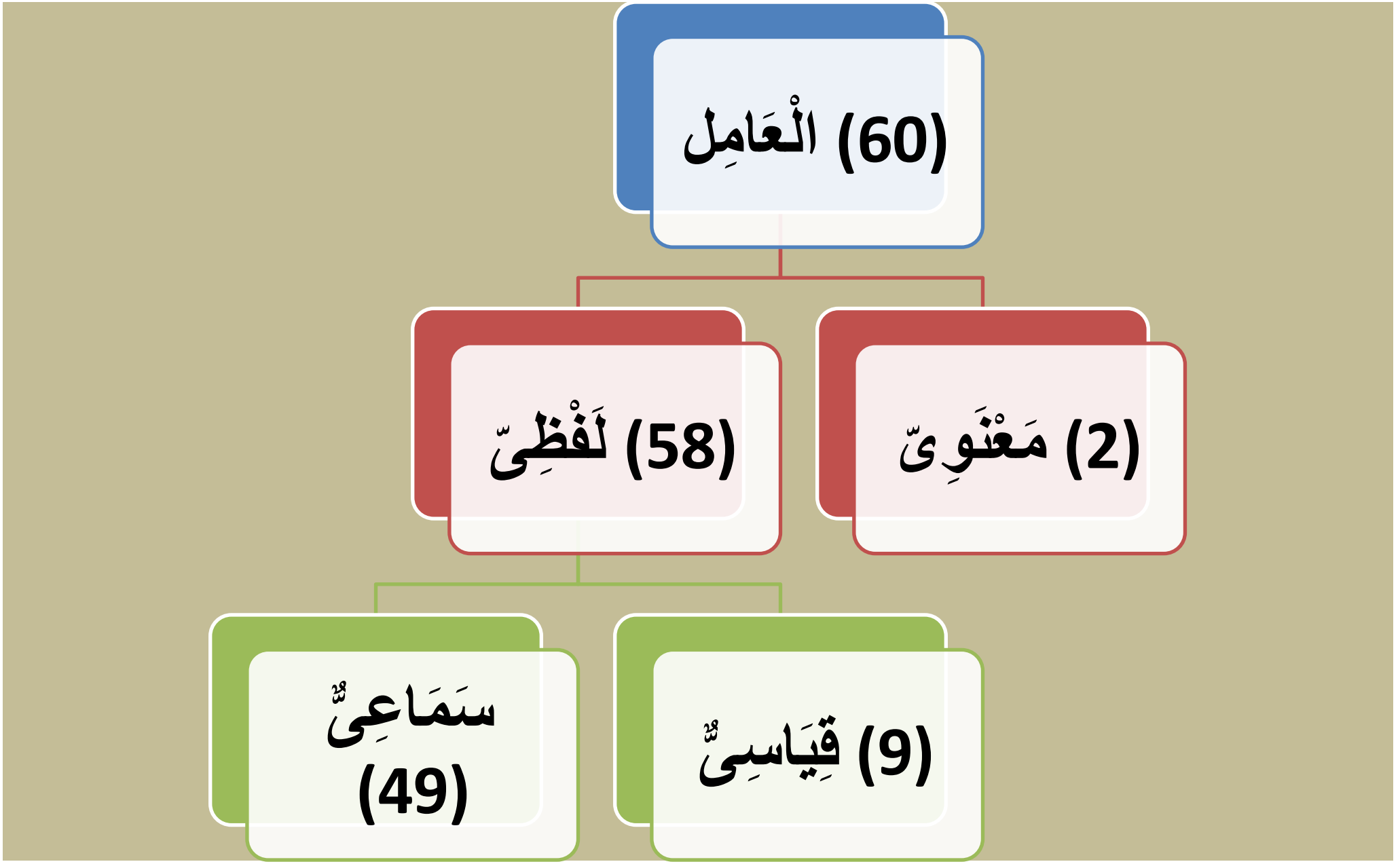
- İsm-i Muzaf -diğer adıyla isim tamlamasındaki tamlanan- cer amel edip kelimeleri etkileyebilir.
  - Ör: "عِبَادَةُ اللهِ تَعَالَى خَيْرٌ" (Allah'a ibadet etmek en hayırlı iştir.) ifadesindeki "عِبَادَةُ" kelimesi, "اللهِ" kelimesini cer yapmıştır. Dolayısıyla tamlanan/mudaaf isim tamlayanı/mudaafun ileyh üzerinde etkide bulunmuş/amel etmiştir.

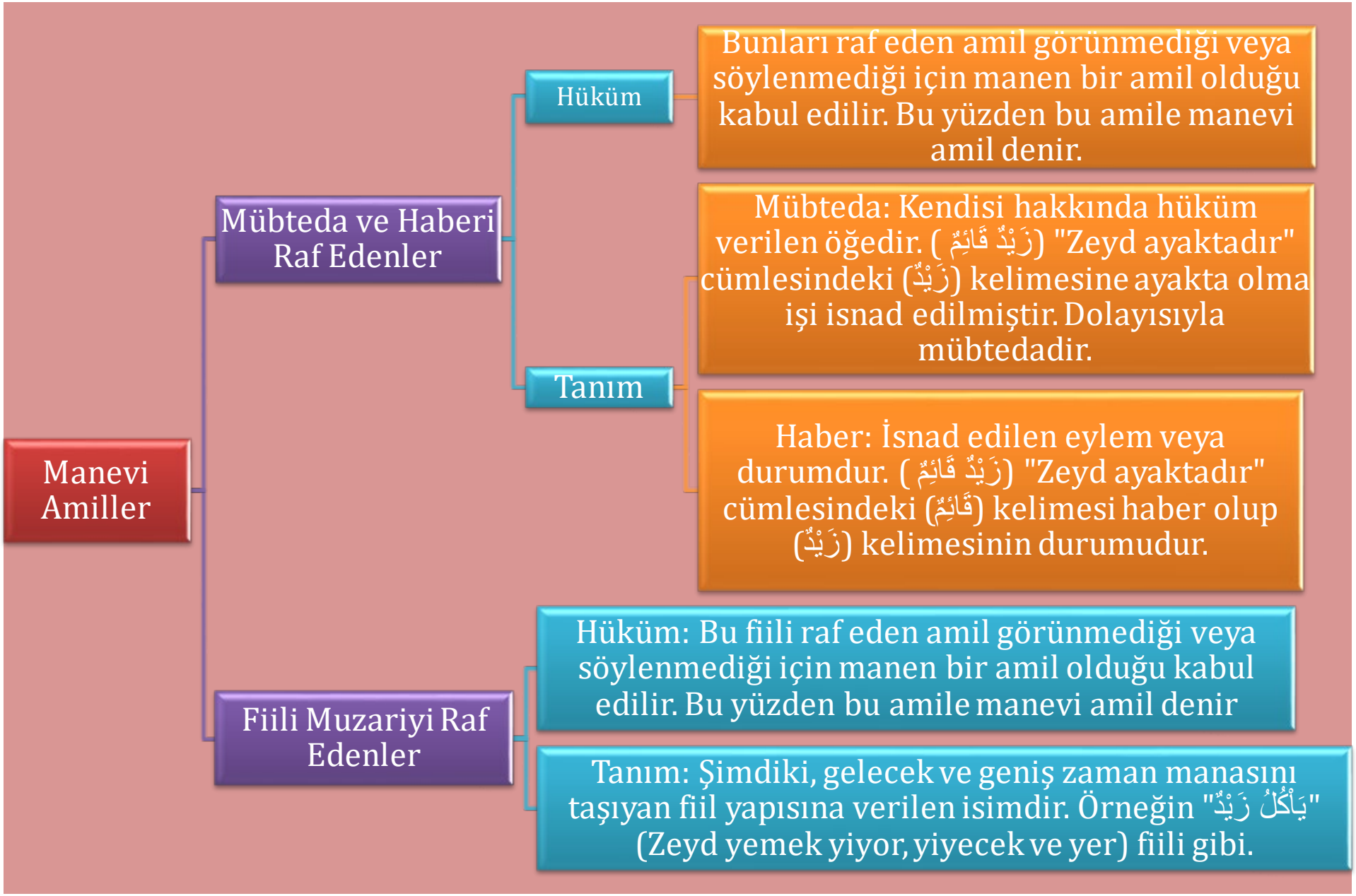
İsm-i Mübhem-i Tâm/Kapalı İfadeler

- Mübhem demek sınırı belirsiz ifadeler manasına gelmektedir. Dolayısıyla bu isimleri açıklayan bir ismin bulunması gerekir. Söz konusu kapalı ifadeler kendisini açıklayan bu isimleri nasb ederek amel etmektedir.
  - Ör: "اَلتَّرَاوِيحُ عِشْرُونَ رَكْعَةً" (Teravih yirmi rekattır) ifadesindeki "عِشْرُونَ" kelimesi, "رَكْعَةً" kelimesini nasb yapmıştır. Zira "yirmi" kelimesine uygun olan birçok kelime olduğu için mübhemdir ve açıklamaya muhtaç durumdadır. Dolayısıyla "rekat" kelimesi onu açıklaması cihetiyle "عِشْرُونَ" kelimesi tarafından nasb edilmiştir.

Mâna-ı Fiil/Fiil Manasına Gelen Özel Kelimeler

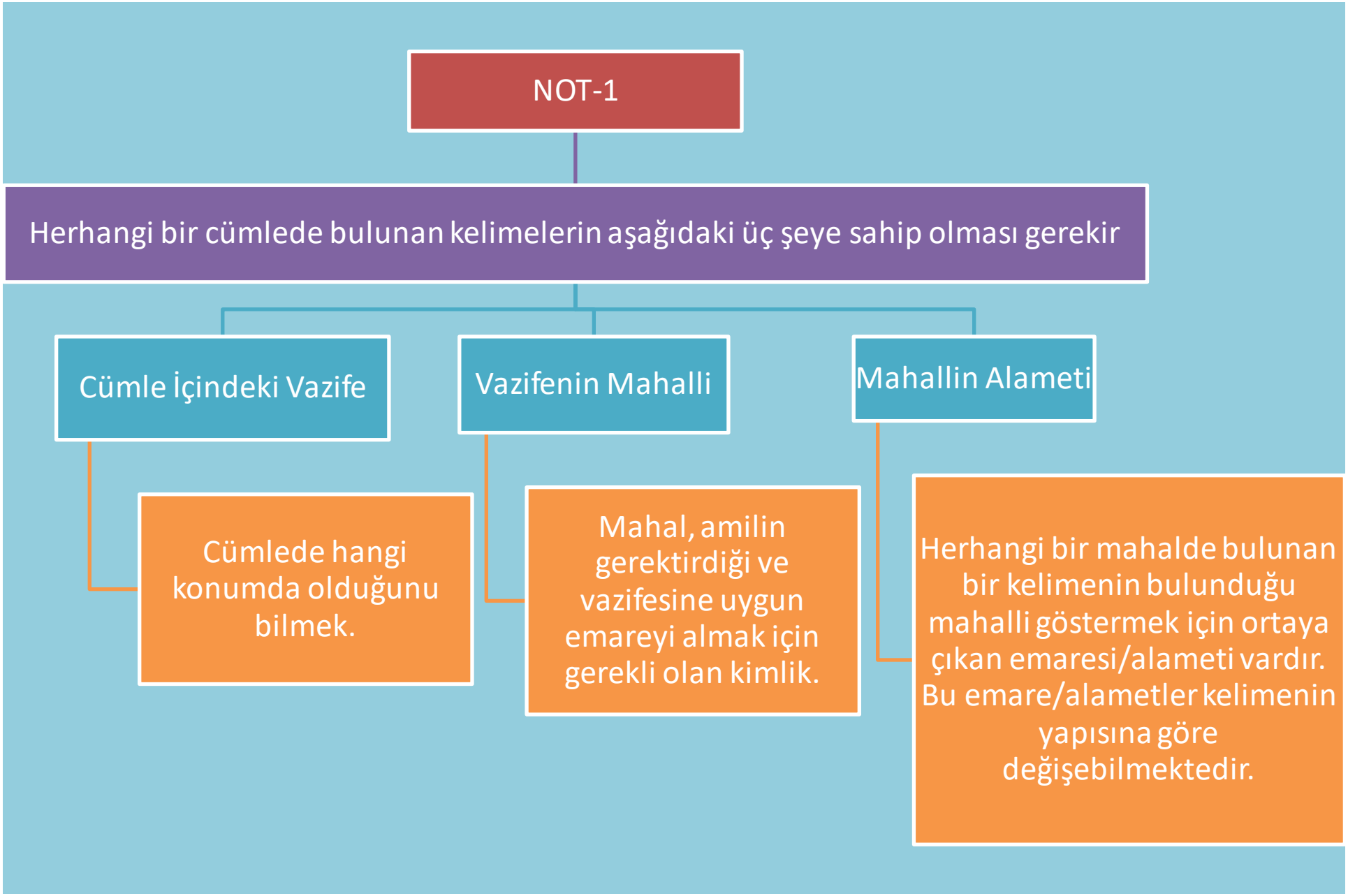
- Bu kelimeler semai/halkın benimsediği kelimeler olup fiil gibi amel edebilmektedir.
  - Ör: "هَيْهَاتَ الْمُذْنِبُ مِنْ اللهِ تَعَالَى" (Günah işleyen insan Allah'tan ne kadar uzak) "تَرَاكِ ذَنْبًا" (Günahı terk et) ifadelerindeki "هَيْهَاتَ" kelimesine "kim" sorusunu sorarak faili/özneyi yani "الْمُذْنِبُ" ve "تَرَاكِ" kelimesine "neyi" sorusunu sorduğumuzda nesneyi yani "ذَنْبًا" kelimesini bulabildiğimiz için bu kelimeler fiilleri gibi amel etmektedir. Bir nevi cümle " بَعُدَ الْمُذْنِبُ مِنْ اللهِ تَعَالَى" (Günah işleyen insan Allah'tan uzak oldu.) ve "أُتْرُكْ ذَنْبًا" (Günahı terk et) anlamındadır.

(60) الْعَامِل
(2) مَعْنَوِىّ
(58) لَفْظِىّ
(9) قِيَاسِىٌّ
سَمَاعِىٌّ
(49)

Manevi Amiller
Mübteda ve Haberi Raf Edenler
Hüküm
Bunları raf eden amil görünmediği veya söylenmediği için manen bir amil olduğu kabul edilir. Bu yüzden bu amile manevi amil denir.
Tanım
Mübteda: Kendisi hakkında hüküm verilen öğedir. (زَيْدٌ قَائِمٌ) "Zeyd ayaktadır" cümlesindeki (زَيْدٌ) kelimesine ayakta olma işi isnad edilmiştir. Dolayısıyla mübtedadir.
Haber: İsnad edilen eylem veya durumdur. (زَيْدٌ قَائِمٌ) "Zeyd ayaktadır" cümlesindeki (قَائِمٌ) kelimesi haber olup (زَيْدٌ) kelimesinin durumudur.
Fiili Muzariyi Raf Edenler
Hüküm: Bu fiili raf eden amil görünmediği veya söylenmediği için manen bir amil olduğu kabul edilir. Bu yüzden bu amile manevi amil denir
Tanım: Şimdiki, gelecek ve geniş zaman manasını taşıyan fiil yapısına verilen isimdir. Örneğin "يَأْكُلُ زَيْدٌ" (Zeyd yemek yiyor, yiyecek ve yer) fiili gibi.

MAMUL

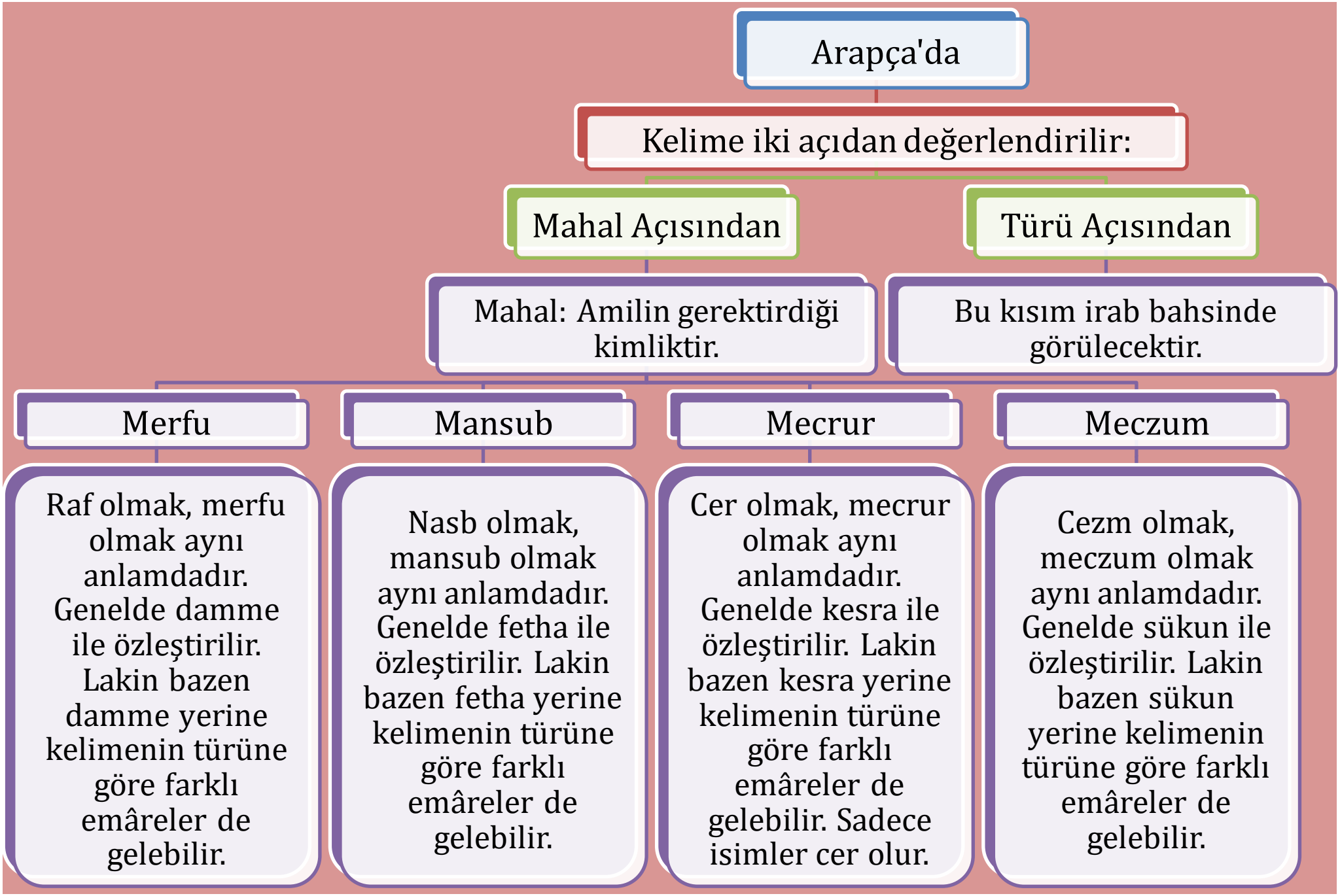
معمول

NOT-1
Herhangi bir cümlede bulunan kelimelerin aşağıdaki üç şeye sahip olması gerekir
Cümle İçindeki Vazife
Vazifenin Mahalli
Mahallin Alameti
Cümlede hangi konumda olduğunu bilmek.
Mahal, amilin gerektirdiği ve vazifesine uygun emareyi almak için gerekli olan kimlik.
Herhangi bir mahalde bulunan bir kelimenin bulunduğu mahalli göstermek için ortaya çıkan emaresi/alameti vardır. Bu emare/alametler kelimenin yapısına göre değişebilmektedir.

NOT-2

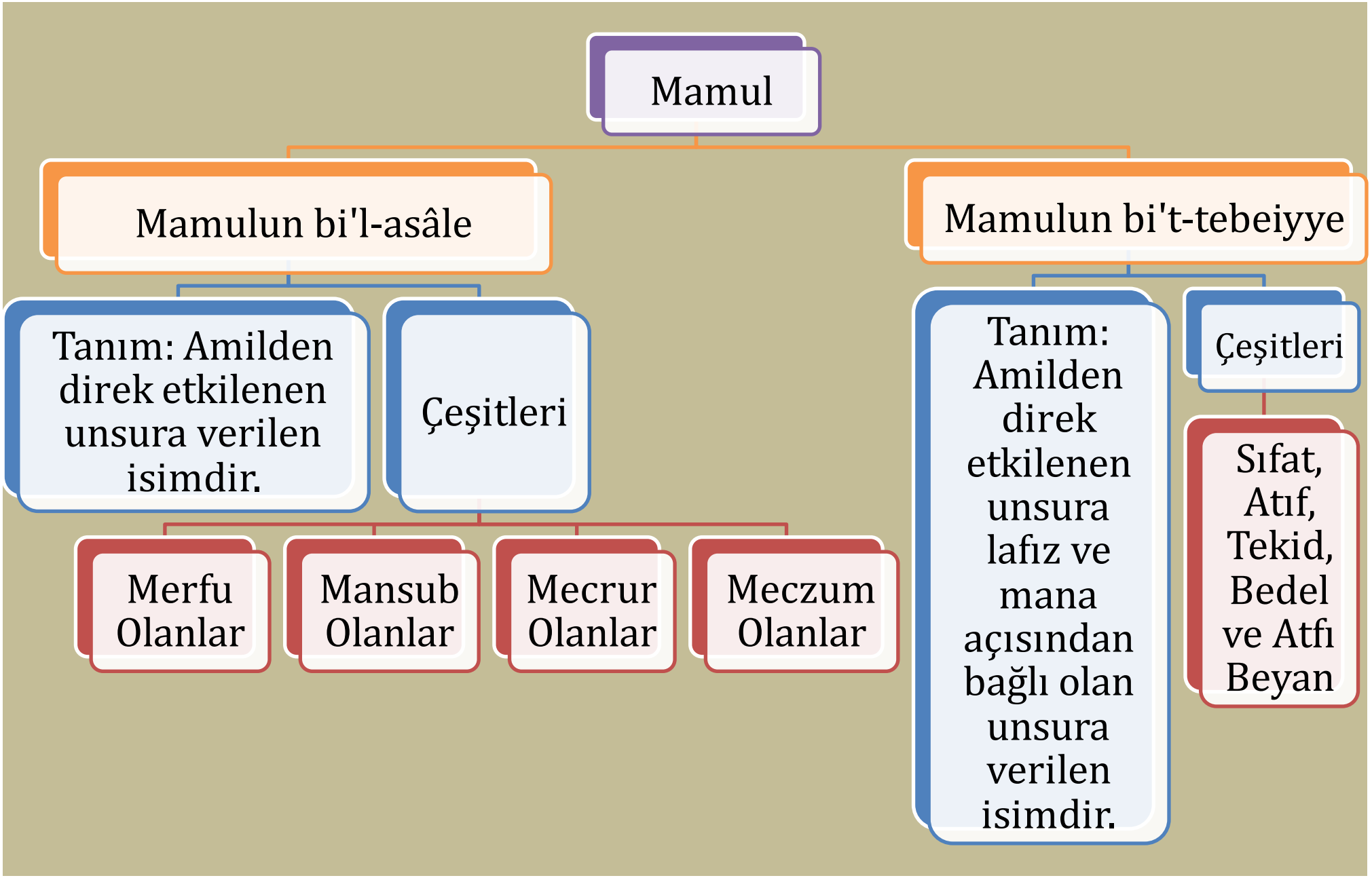
Türkçe'deki cümlenin öğelerini hatırladığımız zaman her öğeye/vazifeye ayrı bir ek verilir. O ek, kelimenin görevini belirler. "Ali Ahmet yardım etti" cümlesinde anlamsız bir durum söz konusudur. Zira (-e) eki olmadığı için eksik bir cümledir. Lakin "Ali, Ahmed'e yardım etti" denince cümle anlamlı hale gelir.

Aynı durum Arapça'da da söz konusudur "نَصَرَ زَيْد عَمْرو" (Zeyd Amr yardım etti) cümlesinde kimin kime yardım ettiğini öğrenmek için birisine damme diğerine fetha yazmamız gerekir ki mana anlaşılsın. "نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا" (Zeyd Amr'a yardım etti)

Arapça'da
Kelime iki açıdan değerlendirilir:
Mahal Açısından
Türü Açısından
Mahal: Amilin gerektirdiği kimliktir.
Bu kısım irab bahsinde görülecektir.
Merfu
Mansub
Mecrur
Meczum
Raf olmak, merfu olmak aynı anlamdadır. Genelde damme ile özleştirilir. Lakin bazen damme yerine kelimenin türüne göre farklı emâreler de gelebilir.
Nasb olmak, mansub olmak aynı anlamdadır. Genelde fetha ile özleştirilir. Lakin bazen fetha yerine kelimenin türüne göre farklı emâreler de gelebilir.
Cer olmak, mecrur olmak aynı anlamdadır. Genelde kesra ile özleştirilir. Lakin bazen kesra yerine kelimenin türüne göre farklı emâreler de gelebilir. Sadece isimler cer olur.
Cezm olmak, meczum olmak aynı anlamdadır. Genelde sükun ile özleştirilir. Lakin bazen sükun yerine kelimenin türüne göre farklı emâreler de gelebilir.

Örnek

عَمْرًا			زَيْدٌ			نَصَرَ
Görev: Meful/ Nesne	**Mahal: Mansub**	Nasb (Mansub olma) alameti: Fetha	Görev: Fail	**Mahal: Merfu**	Raf (Merfu olma) alameti: Damme	Fiil-i Mazi

Mamul
Mamulun bi'l-asâle
Tanım: Amilden direk etkilenen unsura verilen isimdir.
Çeşitleri
Merfu Olanlar
Mansub Olanlar
Mecrur Olanlar
Meczum Olanlar
Mamulun bi't-tebeiyye
Tanım: Amilden direk etkilenen unsura lafız ve mana açısından bağlı olan unsura verilen isimdir.
Çeşitleri
Sıfat, Atıf, Tekid, Bedel ve Atfı Beyan

اَلْمَرْفُوعُ

- الْفَاعِلُ/Fail (Özne): "رَحِمَ اللهُ التَّائِبَ" (Allah tövbe edeni bağışlar)
- نَائِبُ الْفَاعِلُ/Naib-i Fail (Edilgen Fiilin Faili): "رُحِمَ التَّائِبُ " (Tövbe eden bağışlandı)
- الْمُبْتَدَأُ وَ الْخَبَرُ/ Mübteda - Haber
  "مُحَمَّدٌ خَاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ " (Muhammed nebilerin sonuncusudur)
- اِسْمُ كَانَ وَ أَخَوَاتُهَا، / "كَانَ" ve kardeşlerinin ismi
  "كَانَ اللهُ تَعَالَى عَلِيمًا حَكِيمًا " (Allah-u Teala Alim ve Hakim'dir)
- خَبَرُ بَابِ إِنَّ/"إِنَّ" ve Kardeşlerinin Haberi
  "إِنَّ الْبَعْثَ حَقٌّ " (Muhakkak ki diriliş haktır)
- خَبَرُ لاَ لِنَفْيِ الْجِنْسِ/Cinsini Nefy İçin Olan "لاَ" nın Haberi
  "لاَ عَمَلَ مُرَاءٍ مَقْبُولٌ " (Riya ile yapılan amel kabul değildir)
- اِسْمُ مَا وَ لاَ الْمُشَبَّهَتَيْنِ بِلَيْسَ/"لَيْسَ" ye benzeyen "مَا" ve "لاَ" nın ismi
  "مَا التَّكَبُّرُ لاَئِقًا لِلْعَالِمِ وَ لاَ حَسَدٌ حَلاَلاً " (Kibirlenmek alime layık değildir ve hased helal değildir)
- الْفِعْلُ الْمُضَارِعُ الْخَالِي عَنِ النَّوَاصِبِ وَ الْجَوَازِمِ/Nasb ve Cezm Edatı Olmayan Muzari
  "يُحِبُّ اللهُ تَعَالَى التَّوَاضُعَ" (Allah-u Teala tevazuyu sever)

الْمَنْصُوبُ

- مَفْعُولُ الْمُطْلَقُ/Meful-u Mutlak
  "تُبْتُ تَوْبَةً نَصُوحًا" (Nasuh bir tövbeyle tövbe ettim)
- الْمَفْعُولُ بِهِ/Meful-u Bih
  "أَعْبُدُ اللهَ تَعَالَى" (Allah'a ibadet ederim)
- الْمَفْعُولُ فِيهِ/Meful-u Fih
  "صُمْ شَهْرَ رَمَضَانَ" (Ramazan ayında oruç tut)
- الْمَفْعُولُ لَهُ/Meful-u Leh
  "اِعْمَلْ طَلَبًا لِمَرْضَاتِ اللهِ تَعَالَى" (Allah rızası için amel et)
- الْمَفْعُولُ مَعَهُ/Meful-u Meah
  "يَفْنَى الْمَالُ وَ تَبْقَى وَ عَمَلَكَ " (Mal tükenir, sen amelinle kalırsın)
- الْحَالُ/Hal
  "أَعْبُدُ اللهَ خَائِفًا رَاجِيًا" (Allah'a, korkarak ve ümit ederek kulluk ederim)

المَنْصُوبُ

التَّمْيِيزُ/Temyiz
"طَابَ الْعَالِمُ عِبَادَةً" (Alim, ibadet bakımından güzel oldu)

الْمُسْتَثْنَى/Müstesna
"يَدْخُلُ الْجَنَّةَ النَّاسُ إِلاَّ الْكَافِرَ" (Kafirler hariç ٍnsanlar cennete girerler)

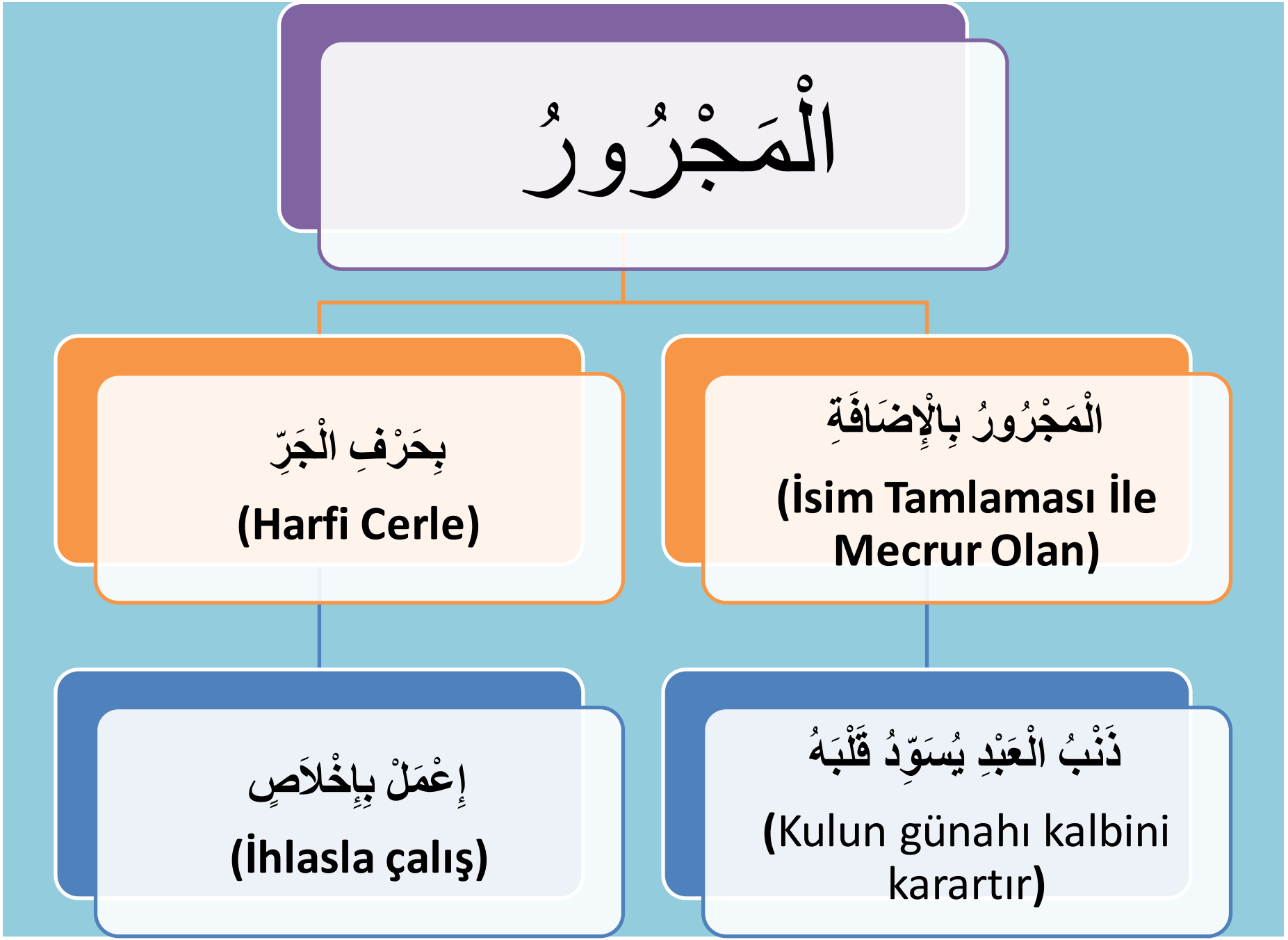
خَبَرُ بَابِ كَانَ Kane Babının Haberi
"كَانَ الْمَلاَئِكَةُ عِبَادَ اللهِ تَعَالَى" (Melekler Allah'ın kuludur)

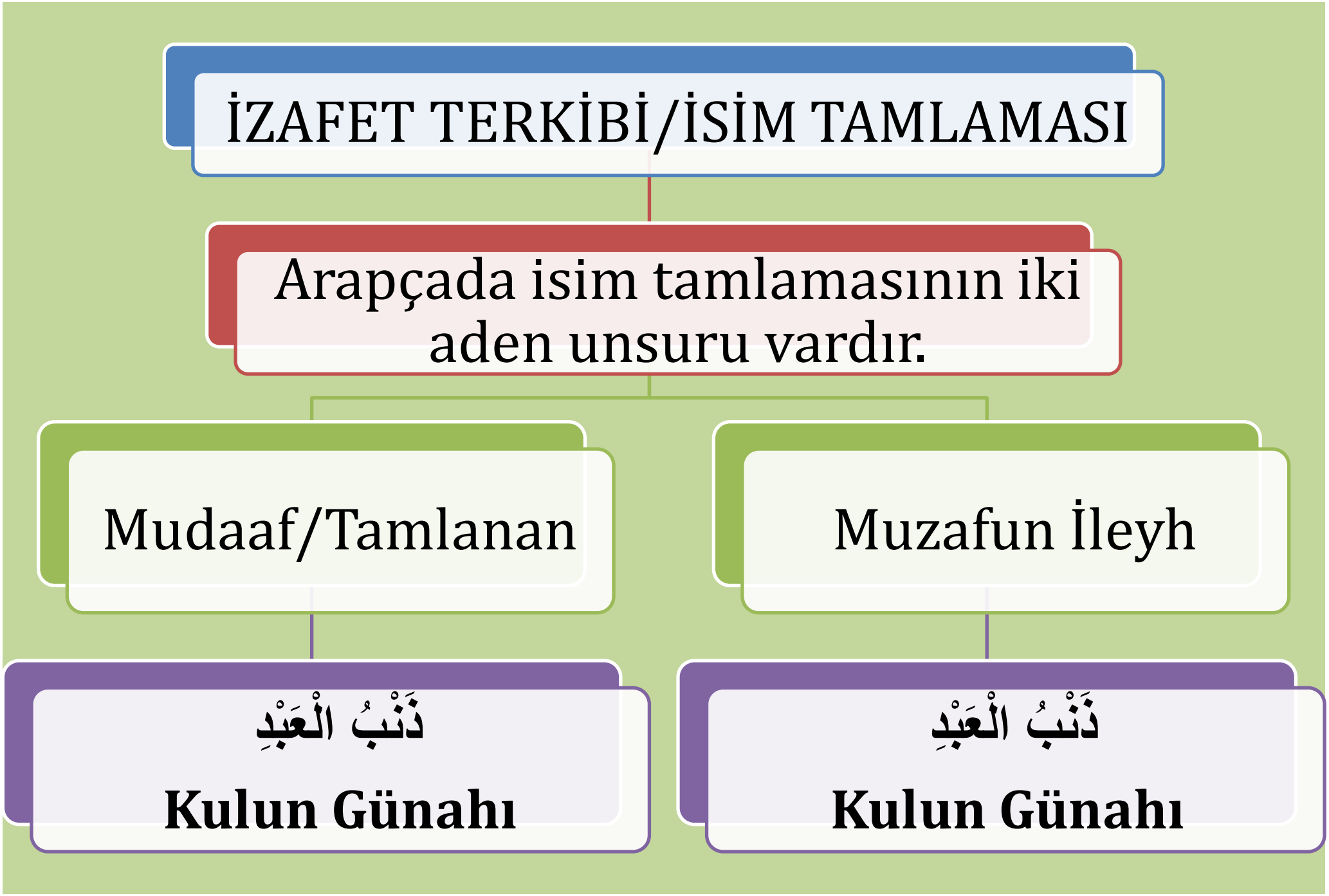
اِسْمُ بَابِ إِنَّ İnne Babının İsmi
"إِنَّ السُّئَالَ حَقٌّ" (Muhakkak ki sual haktır)

اِسْمُ لاَ لِنَفْيِ الْجِنْسِ/Cinsini Nefy Olan Lâ'nın Haberi
"لاَ طَاعَةَ مُغْتَابٍ مَقْبُولَةٌ" (Gıybet edenin itaati makbul değildir)

خَبَرُ مَا وَ لاَ الْمُشَبَّهَتَيْنِ بِلَيْسَ Leyse'ye Benzeyen Mâ ve Lâ'nın Haberi
"مَا الْغِيْبَةُ حَلاَلاً وَ لاَ نَمِيمَةٌ جَائِزَةً" (Gıybet helal değildir ve söz taşımak caiz değildir)

الْفِعْلُ الْمُضَارِعِ أَلَّذِى دَخَلَهُ اِحْدَى النَّوَاصِبِ/ Nasb Edatlardan Biri Gelmiş Olan Muzari Fiil
"أُحِبُّ أَنْ يُغْفَرَ ذُنُوبِى" (Günahlarımın bağışlanmasını isterim)

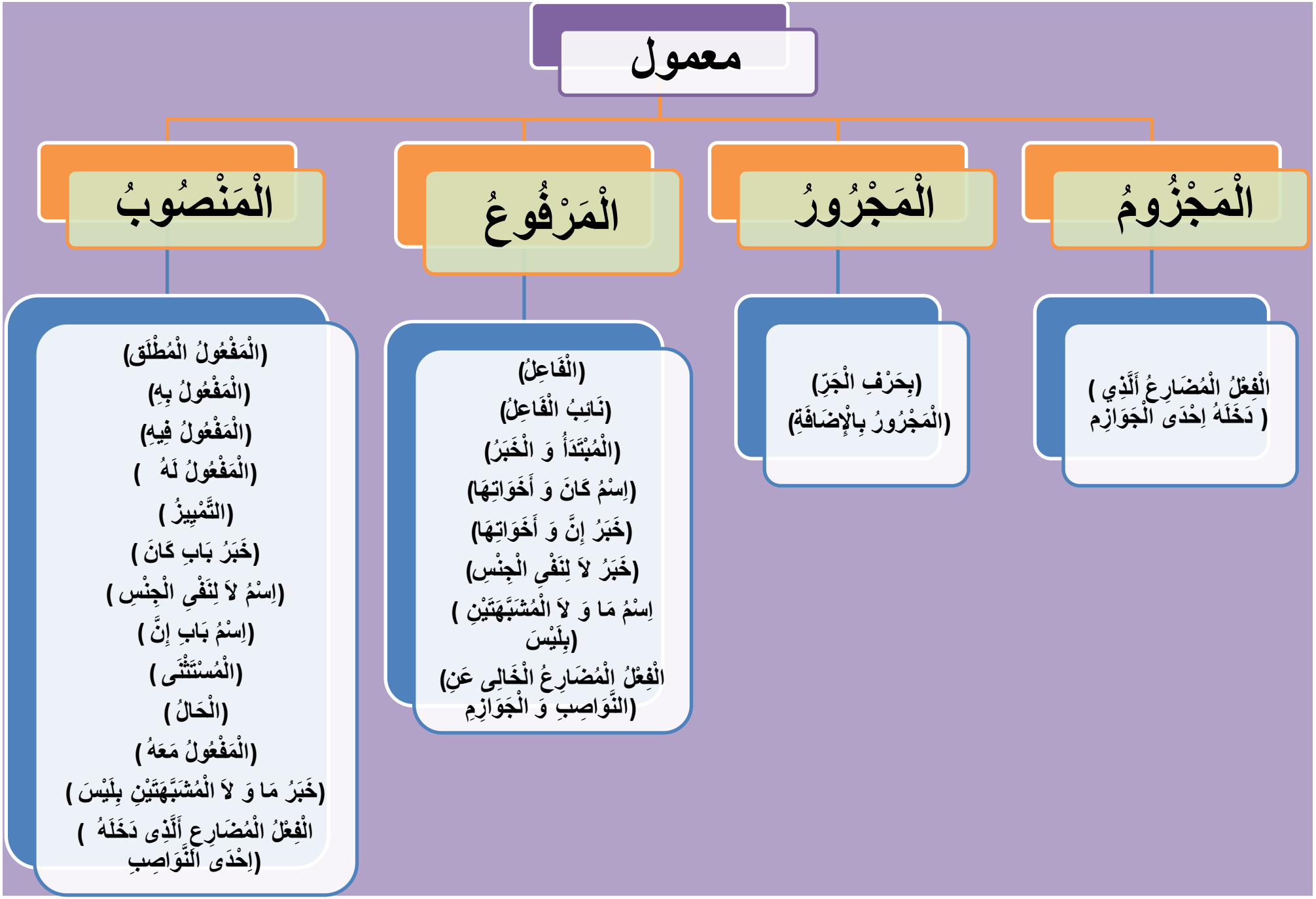

الْمَجْرُورُ
الْمَجْرُورُ بِالْإِضَافَةِ
(İsim Tamlaması İle Mecrur Olan)
بِحَرْفِ الْجَرِّ
(Harfi Cerle)
ذَنْبُ الْعَبْدِ يُسَوِّدُ قَلْبَهُ
(Kulun günahı kalbini karartır)
إِعْمَلْ بِإِخْلَاصٍ
(İhlasla çalış)

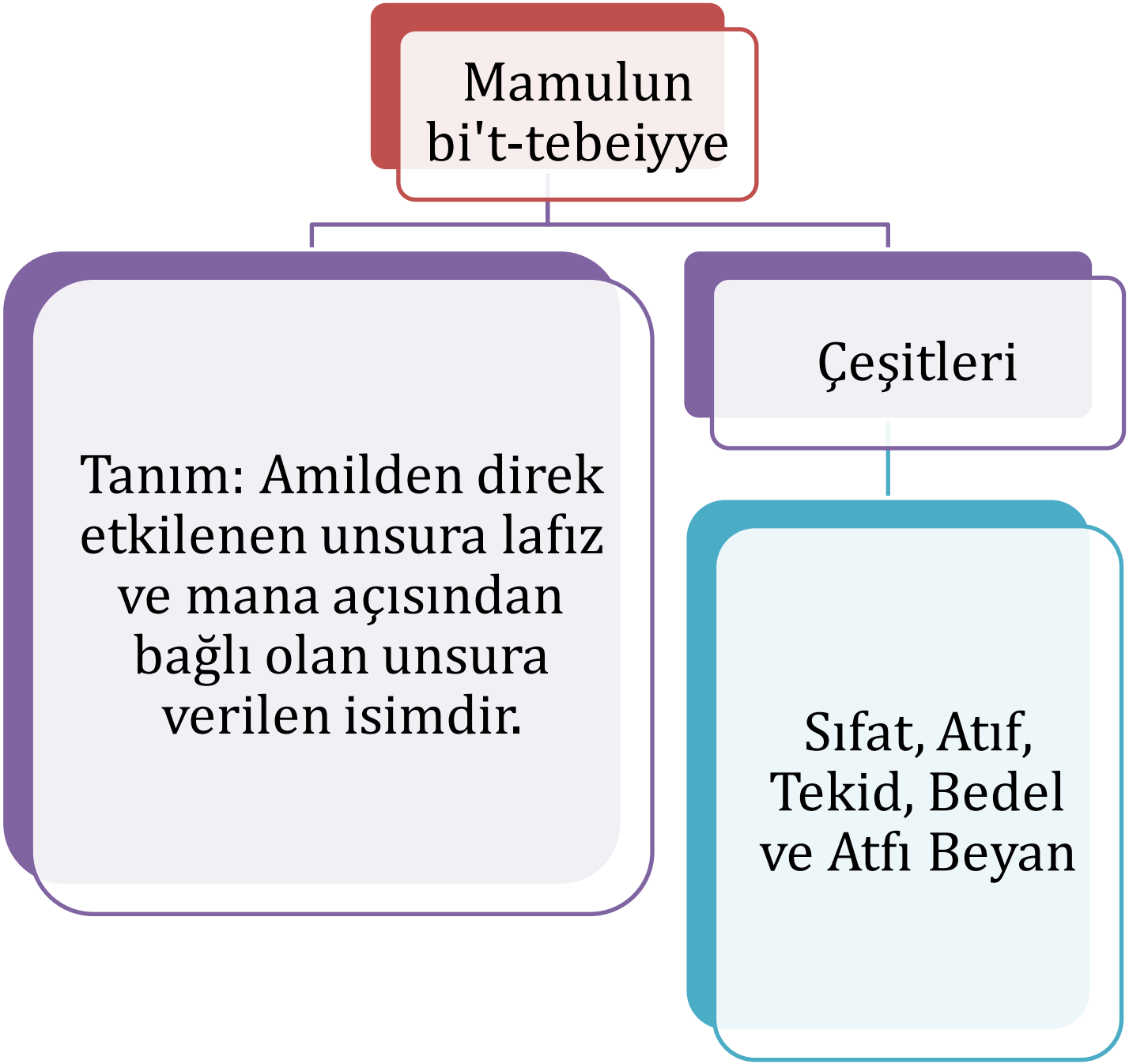

İZAFET TERKİBİ/İSİM TAMLAMASI
Arapçada isim tamlamasının iki aden unsuru vardır.
Mudaaf/Tamlanan
Muzafun İleyh
ذَنْبُ الْعَبْدِ
Kulun Günahı
ذَنْبُ الْعَبْدِ
Kulun Günahı

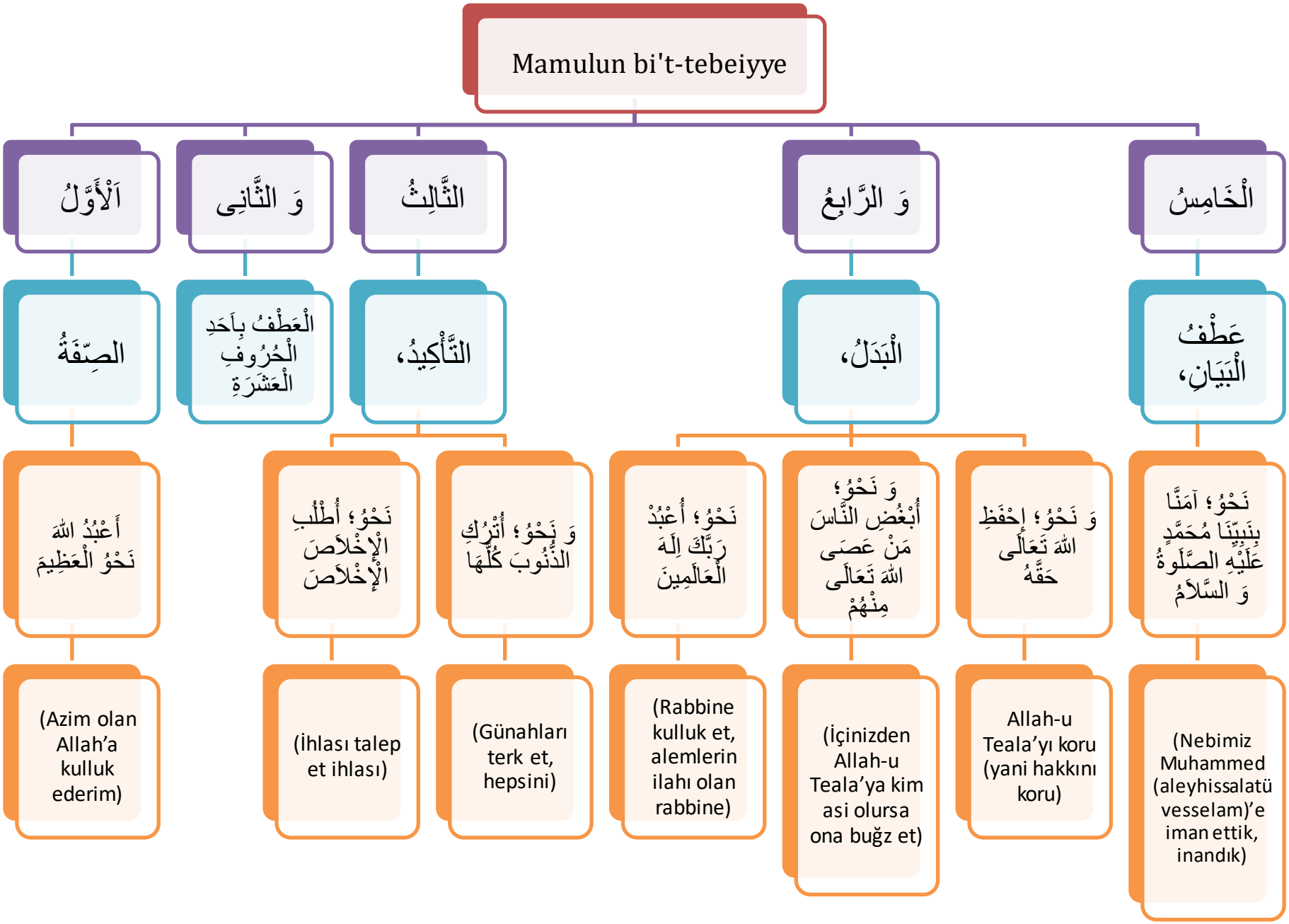
اَلْمَجْزُومُ

اَلْفِعْلُ الْمُضَارِعُ أَلَّذِي دَخَلَهُ اِحْدَى الْجَوَازِمِ

- Cezm Edici Edatların Dahil Olduğu Fiil-i Muzari
  - إِنْ تُخْلِصْ يُقْبَلْ عَمَلُكَ (Eğer ihlaslı olursa amelin kabul olur)

معمول
الْمَجْزُومُ
الْمَجْرُورُ
الْمَرْفُوعُ
الْمَنْصُوبُ
الْفِعْلُ الْمُضَارِعُ أَلَّذِي (دَخَلَهُ اِحْدَى الْجَوَازِم
(بِحَرْفِ الْجَرّ
(الْمَجْرُورُ بِالْإِضَافَةِ
(الْفَاعِلُ
(نَائِبُ الْفَاعِلُ
(الْمُبْتَدَأُ وَ الْخَبَرُ
(اِسْمُ كَانَ وَ أَخَوَاتِهَا
(خَبَرُ إِنَّ وَ أَخَوَاتِهَا
(خَبَرُ لاَ لِنَفْيِ الْجِنْسِ
اِسْمُ مَا وَ لاَ الْمُشَبَّهَتَيْنِ (بِلَيْسَ
الْفِعْلُ الْمُضَارِعُ الْخَالِى عَنِ (النَّوَاصِبِ وَ الْجَوَازِمِ
(الْمَفْعُولُ الْمُطْلَق
(الْمَفْعُولُ بِهِ
(الْمَفْعُولُ فِيهِ
(الْمَفْعُولُ لَهُ)
(التَّمْيِيزُ)
(خَبَرُ بَابِ كَانَ)
(اِسْمُ لاَ لِنَفْيِ الْجِنْسِ)
(اِسْمُ بَابِ إِنَّ)
(الْمُسْتَثْنَى)
(الْحَالُ)
(الْمَفْعُولُ مَعَهُ)
(خَبَرُ مَا وَ لاَ الْمُشَبَّهَتَيْنِ بِلَيْسَ)
الْفِعْلُ الْمُضَارِعِ أَلَّذِى دَخَلَهُ (اِحْدَى النَّوَاصِبِ

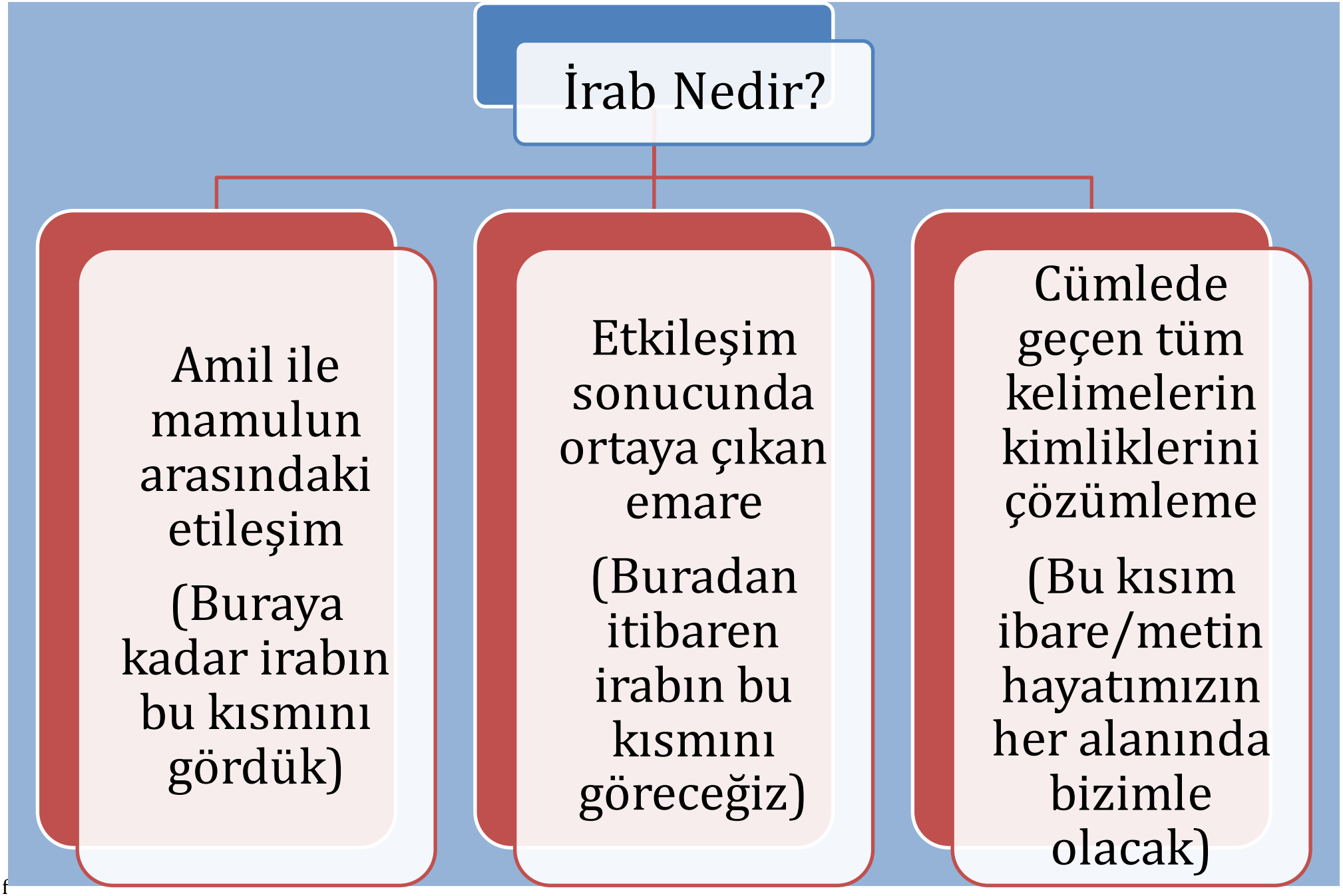

Mamulun bi't-tebeiyye
Tanım: Amilden direk etkilenen unsura lafız ve mana açısından bağlı olan unsura verilen isimdir.
Çeşitleri
Sıfat, Atıf, Tekid, Bedel ve Atfı Beyan

Mamulun bi't-tebeiyye
اَلْأَوَّلُ
وَ الثَّانِى
الثَّالِثُ
وَ الرَّابِعُ
الْخَامِسُ
الصِّفَةُ
الْعَطْفُ بِاَحَدِ الْحُرُوفِ الْعَشَرَةِ
التَّأْكِيدُ،
الْبَدَلُ،
عَطْفُ الْبَيَانِ،
أَعْبُدُ اللهَ نَحْوُ الْعَظِيمَ
نَحْوُ؛ أُطْلُبِ الْإِخْلَاصَ الْإِخْلَاصَ
وَ نَحْوُ؛ أُتْرُكِ الذُّنُوبَ كُلَّهَا
نَحْوُ؛ أُعْبُدْ رَبَّكَ اِلَهَ الْعَالَمِينَ
وَ نَحْوُ؛ أُبْغُضِ النَّاسَ مَنْ عَصَى اللهَ تَعَالَى مِنْهُمْ
وَ نَحْوُ؛ إِحْفَظِ اللهَ تَعَالَى حَقَّهُ
نَحْوُ؛ آمَنَّا بِنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلَوةُ وَ السَّلَامُ
(Azim olan Allah’a kulluk ederim)
(İhlası talep et ihlası)
(Günahları terk et, hepsini)
(Rabbine kulluk et, alemlerin ilahı olan rabbine)
(İçinizden Allah-u Teala’ya kim asi olursa ona buğz et)
Allah-u Teala’yı koru (yani hakkını koru)
(Nebimiz Muhammed (aleyhissalatü vesselam)’e iman ettik, inandık)

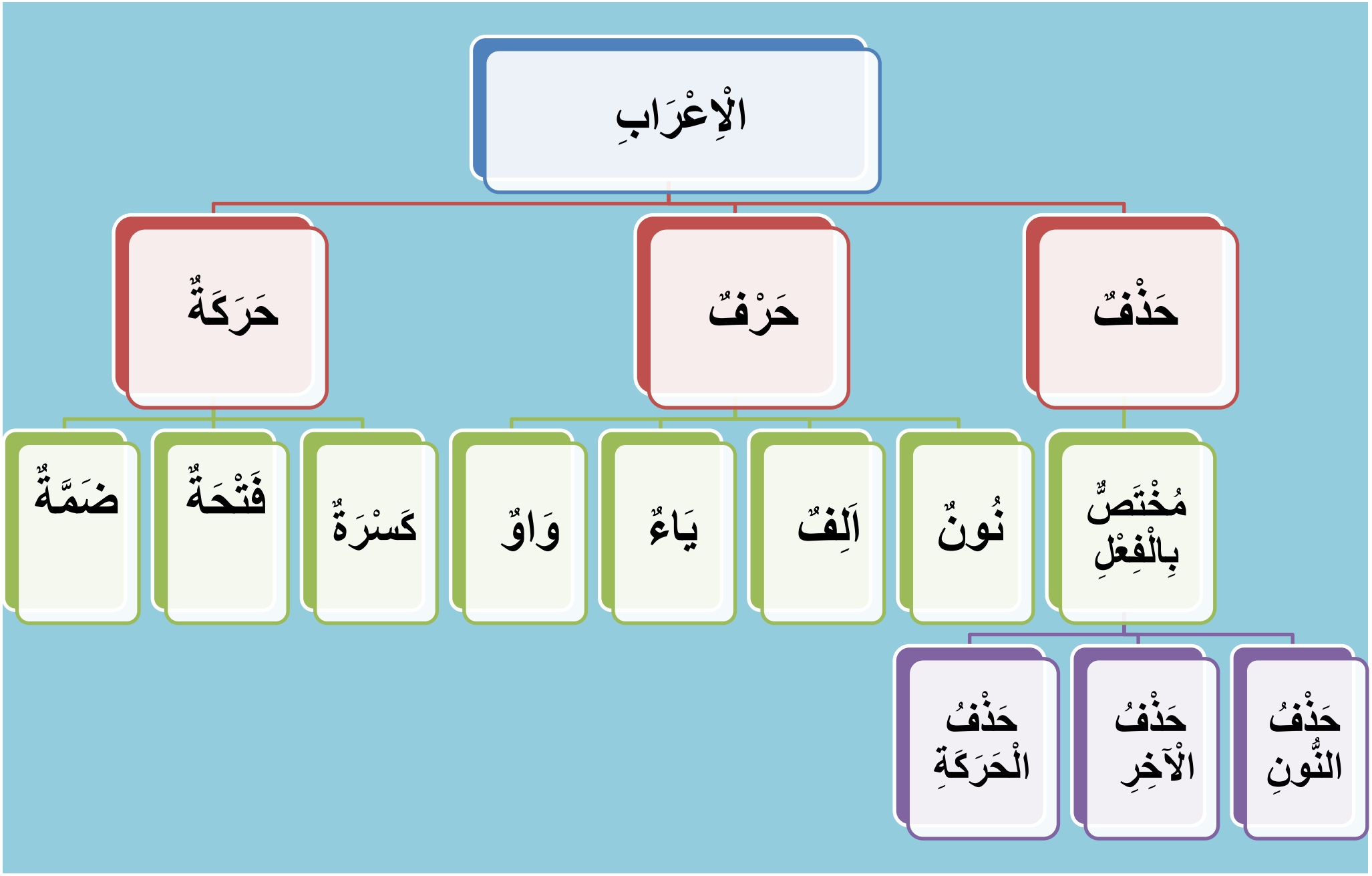

ATIF HARFLERİ
اَلْوَاوُ
نَحْوُ؛ أُطِيعُ اللهَ وَ الرّسُولَ
Allah'a ve resule itaat ederim
الْفَاءُ
نَحْوُ؛ تَجِبُ التَّكْبِيرَةُ الْإِفْتِتَاحِ فَالْقِيَامُ
İftitah tekbiri (Allah-u Ekber) vaciptir hemen sonra kıyam gelir
ثُمَّ
نَحْوُ؛ يَجِبُ الْعِلْمُ ثُمَّ الْعَمَلُ
İlim vaciptir sonra amel vaciptir
حَتَّى
نَحْوُ؛ مَاتَ النَّاسُ حَتَّى الْأَنْبِيَاءُ
İnsanlar, hatta nebiler öldü
أَوْ
نَحْوُ؛ صَلِّ الضُّحَى أَرْبَعًا أَوْ ثَمَانِيًا
Duha vaktinde 4 veya 8 (rekat) namaz kıl
إِمَّا
نَحْوُ؛ إِعْمَلْ إِمَّا وَاجِبًا وَ إِمَّا مُسْتَحَبًّا.
Ya vacip ya da müstehap bir şekilde amel et
أَمْ
نَحْوُ؛ أَ رِضَاءَ اللهِ تَطْلُبُ أَمْ سَخْطَهُ
Allahın rızasını mı yoksa gazabını mı talep ediyorsun
لاَ
نَحْوُ؛ إِعْمَلْ صَالِحًا لاَ سَيِّئًا.
Salih amel et kötü amel değil
بَلْ
نَحْوُ؛ أَطْلُبْ حَلاَلاً بَلْ طَيِّبًا
Helal talep et bilakis temiz olanı
لَكِنْ
نَحْوُ؛ لاَ يَحِلُّ رِيَاءٌ لَكِنْ إِخْلاَصٌ.
Riya helal değildir lakin ihlas helaldir

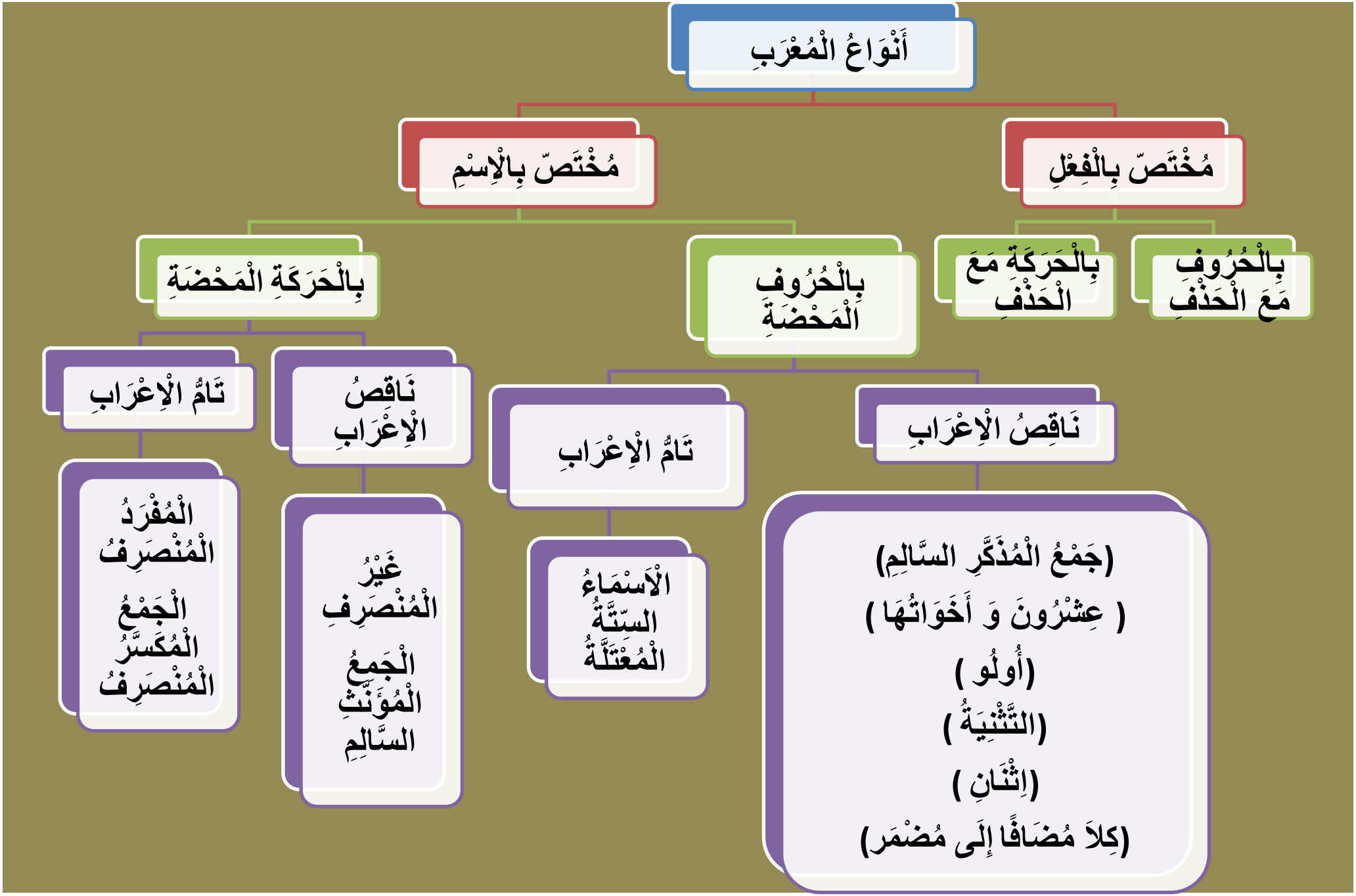
AMEL/İRAB

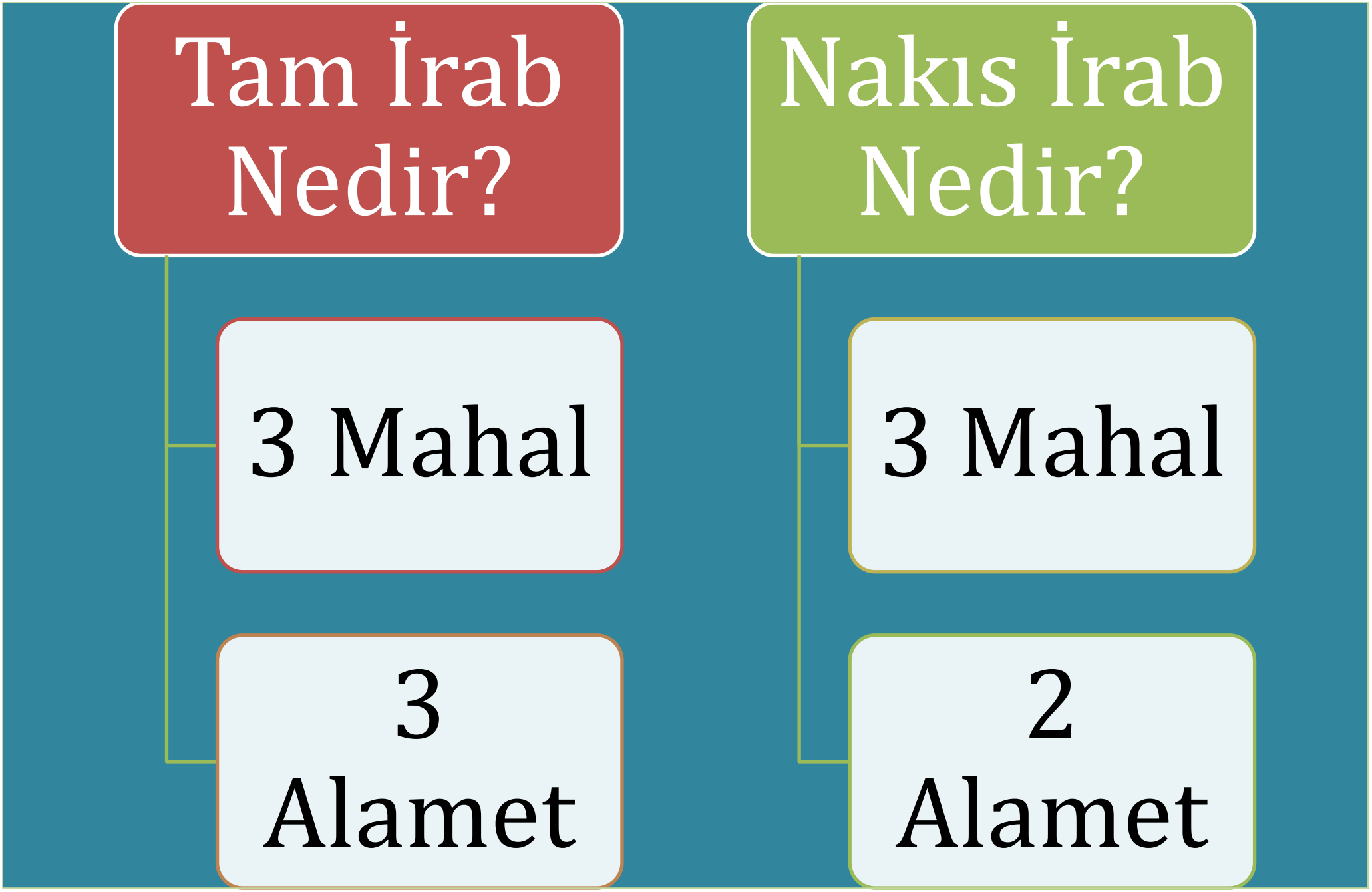
عمل

İrab Nedir?
Amil ile mamulun arasındaki etileşim
(Buraya kadar irabın bu kısmını gördük)
Etkileşim sonucunda ortaya çıkan emare
(Buradan itibaren irabın bu kısmını göreceğiz)
Cümlede geçen tüm kelimelerin kimliklerini çözümleme
(Bu kısım ibare/metin hayatımızın her alanında bizimle olacak)

f

الْاِعْرَابِ
حَذْفٌ
حَرْفٌ
حَرَكَةٌ
مُخْتَصٌّ بِالْفِعْلِ
نُونٌ
اَلِفٌ
يَاءٌ
وَاوٌ
كَسْرَةٌ
فَتْحَةٌ
ضَمَّةٌ
حَذْفُ النُّونِ
حَذْفُ الْآخِرِ
حَذْفُ الْحَرَكَةِ

أَنْوَاعُ الْمُعْرَبِ
مُخْتَصّ بِالْفِعْلِ
مُخْتَصّ بِالْاِسْمِ
بِالْحُرُوفِ مَعَ الْحَذْفِ
بِالْحَرَكَةِ مَعَ الْحَذْفِ
بِالْحُرُوفِ الْمَحْضَةِ
بِالْحَرَكَةِ الْمَحْضَةِ
نَاقِصُ الْإِعْرَابِ
تَامُّ الْإِعْرَابِ
نَاقِصُ الْإِعْرَابِ
تَامُّ الْإِعْرَابِ
(جَمْعُ الْمُذَكَّرِ السَّالِمِ)
(عِشْرُونَ وَ أَخَوَاتُهَا)
(أُولُو)
(التَّثْنِيَةُ)
(اِثْنَانِ)
(كِلاَ مُضَافًا إِلَى مُضْمَر)
الْاَسْمَاءُ السِّتَّةُ الْمُعْتَلَّةُ
غَيْرُ الْمُنْصَرِفِ
الْجَمعُ الْمُؤَنَّثِ السَّالِمِ
الْمُفْرَدُ الْمُنْصَرِفُ
الْجَمْعُ الْمُكَسَّرُ الْمُنْصَرِفُ

Tam İrab Nedir?
3 Mahal
3 Alamet
Nakıs İrab Nedir?
3 Mahal
2 Alamet

HAREKE-İ MAHZA/İRABI TAM-1

الْمُفْرَدُ الْمُنْصَرِفُ/Müfred Munsarıf (Tekil ve Cer veya Tenvin Alabilen)

Raf Hali (Damme)	Nasb Hali (Fetha)	Cer hali (Kesra)
جَاءَنَا الرَّسُولُ عَلَيْهِ السَّلَامُ	صَدَّقْنَا الرَّسُولَ عَلَيْهِ السَّلَامُ	آمَنَّا بِالرَّسُولِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
Resul (a.s.) bize geldi	Resulü (a.s.) doğruladık.	Resul'e (a.s.) iman ettik
Raf Olma Görevi: Fail	Nasb Olma Görevi: Meful	Cer Olma Görevi: Harfi Cerli Oluşu
Mahalli: Merfu	Mahalli: Mansub	Mahalli: Mecrur
Raf Alameti: Damme	Nasb Alameti: Fetha	Cer Alameti: Kesra

HAREKE-İ MAHZA/İRABI TAM-2

الْجَمْعُ الْمُكَسَّرُ الْمُنْصَرِفُ/Kırık Cemi Munsarıf

Raf Hali (Damme)	Nasb Hali (Fetha)	Cer hali (Kesra)
نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ كُتُبٌ	صَدَّقْنَا الْكُتُبَ	آمَنَّا بِالْكُتُبِ
Semadan kitaplar indi.	Kitapları doğruladık.	Kitaplara iman ettik
Raf Olma Görevi: Fail	Nasb Olma Görevi: Meful	Cer Olma Görevi: Harfi Cerli Oluşu
Mahalli: Merfu	Mahalli: Mansub	Mahalli: Mecrur
Raf Alameti: Damme	Nasb Alameti: Fetha	Cer Alameti: Kesra

HAREKE-İ MAHZA/İRABI NAKIS-1

غَيْرُ الْمُنْصَرِفِ/Gayrı Munsarıf (Kesra ve Tenvin Alamayan Kelimeler)

Raf Hali (Damme)	Nasb Hali (Fetha)	Cer hali (Fetha)
جَاءَنَا اَحْمَدُ عَلَيْهِ السَّلَامُ	صَدَّقْنَا اَحْمَدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ	آمَنَّا بِاَحْمَدَ عَلَيْهِ اَلسَّلَامُ
Resul (a.s.) bize geldi	Resulü (a.s.) doğruladık.	Resul'e (a.s.) iman ettik
Raf Olma Görevi: Fail	Nasb Olma Görevi: Meful	Cer Olma Görevi: Harfi Cerli Oluşu
Mahalli: Merfu	Mahalli: Mansub	Mahalli: Mecrur
Raf Alameti: Damme	Nasb Alameti: Fetha	Cer Alameti: Fetha

HAREKE-İ MAHZA/İRABI NAKIS-2

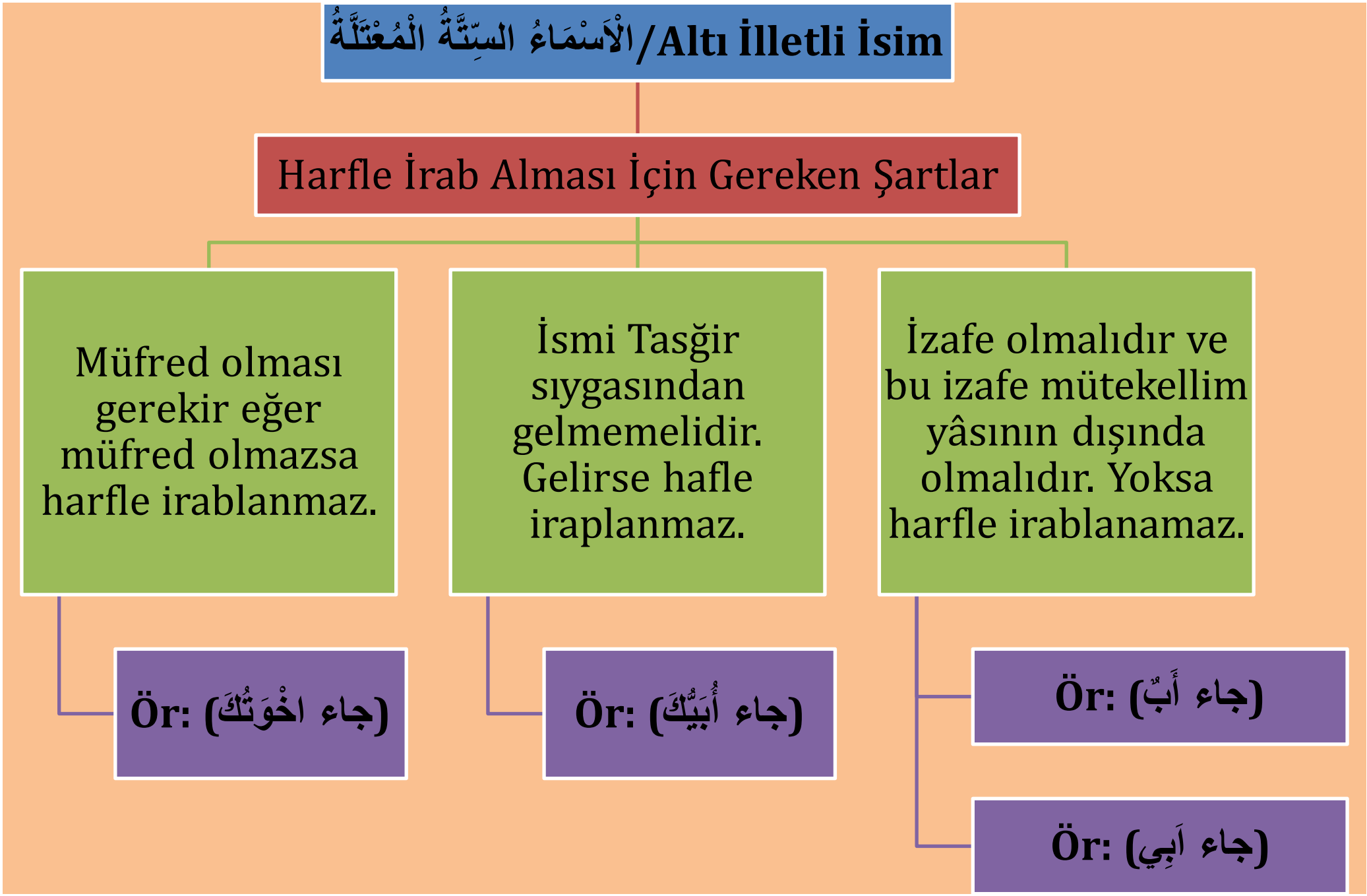
الْجَمعُ الْمُؤَنَّثِ السَّالِمِ/Cemi Müennes Salim (Kurallı Müennes Çoğulu)

Raf Hali (Damme)	Nasb Hali (Kesra)	Cer hali (Kesra)
جَاءَنَا مُعْجِزَاتٌ	صَدَّقْنَا مُعْجِزَاتٍ	آمَنَّا بِمُعْجِزَاتٍ
Mucizeler bize geldi	Mucizeleri doğruladık.	Mucizelere iman ettik
Raf Olma Görevi: Fail	Nasb Olma Görevi: Meful	Cer Olma Görevi: Harfi Cerli Oluşu
Mahalli: Merfu	Mahalli: Mansub	Mahalli: Mecrur
Raf Alameti: Damme	Nasb Alameti: Kesra	Cer Alameti: Kesra

HURUf-U MAHZA/İRABI TAM-1

(أَبُوهُ وَ أَخُوهُ وَ حَمُوهَا وَ هَنُوهُ وَ فُوهُ وَ ذُومَالٍ) Altı İlletli İsim/الْاَسْمَاءُ السِتَّةُ الْمُعْتَلَّةُ

Cer hali (Yâ)	Nasb Hali (Elif)	Raf Hali (Vav)
آمَنَّا بِأَبِي الْقَاسِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ	صَدَّقْنَا أَبَا الْقَاسِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ	جَاءَنَا أَبُو الْقَاسِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
Ebu Kasım'a (a.s.) iman ettik	Ebu Kasım'ı (a.s.) doğruladık.	Ebu Kasım (a.s.) bize geldi
Cer Olma Görevi: Harfi Cerli Oluşu	Nasb Olma Görevi: Meful	Raf Olma Görevi: Fail
Mahalli: Mecrur	Mahalli: Mansub	Mahalli: Merfu
Cer Alameti: Yâ	Nasb Alameti: Elif	Raf Alameti: Vav

الْاَسْمَاءُ السِتَّةُ الْمُعْتَلَّةُ/Altı İlletli İsim
Harfle İrab Alması İçin Gereken Şartlar
Müfred olması gerekir eğer müfred olmazsa harfle irablanmaz.
İsmi Tasğir sıygasından gelmemelidir. Gelirse hafle iraplanmaz.
İzafe olmalıdır ve bu izafe mütekellim yâsının dışında olmalıdır. Yoksa harfle irablanamaz.
Ör: (جاء اخْوَتُكَ)
Ör: (جاء أُبَيُّكَ)
Ör: (جاء أَبٌ)
Ör: (جاء اَبِي)

HURUf-U MAHZA/İRABI NAKIS-1

جَمْعُ الْمُذَكَّرِ السَّالِمِ وَ أُولُو وَ عِشْرُونَ وَ أَخَوَاتُهَا/Cemi Müzekker-i Salim

Raf Hali (Vav)	Nasb Hali (Yâ)	Cer hali (Yâ)
جَاءَنَا الْمُرْسَلُونَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ	صَدَّقْنَا الْمُرْسَلِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ	آمَنَّا بِالْمُرْسَلِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ
Resuller (a.s.) bize geldi	Resuller'i (a.s.) doğruladık.	Resuller'e (a.s.) iman ettik
Raf Olma Görevi: Fail	Nasb Olma Görevi: Meful	Cer Olma Görevi: Harfi Cerli Oluşu
Mahalli: Merfu	Mahalli: Mansub	Mahalli: Mecrur
Raf Alameti: Vav	Nasb Alameti: Ya	Cer Alameti: Yâ

HURUf-U MAHZA/İRABI NAKIS-2

Tesniye, İki, Zamire İZafe Olan "كِلاَ"/ التَّثْنِيَةُ وَ اِثْنَانِ وَ كِلاَ مُضَافًا إِلَى مُضْمَرٍ

Raf Hali (Elif)	Nasb Hali (Yâ)	Cer hali (Yâ)
جَاءَنَا الْاِثْنَانِ كِلاَهُمَا أَيِ الْكِتَابُ وَ السُّنَّةُ	اتَّبَعْنَا الْاِثْنَيْنِ كِلَيْهِمَا	عَمِلْنَا بِالْاِثْنَيْنِ وَ كِلَيْهِمَا
O iki esas (Kur'an ve Sünnet) bize geldi	O iki esasa uyduk.	O iki esasla amel ettik
Raf Olma Görevi: Fail	Nasb Olma Görevi: Meful	Cer Olma Görevi: Harfi Cerli Oluşu
Mahalli: Merfu	Mahalli: Mansub	Mahalli: Mecrur
Raf Alameti: Elif	Nasb Alameti: Ya	Cer Alameti: Yâ

HAREKE MEÂL HAZİF-1

Sonuna Zamir Bitişmeyen İlletli (ا و ي) Olmayan Fiil-i Muzari

Cezm Hali (Sükun)	Nasb Hali (Fetha)	Raf Hali (Damme)
لَمْ نُحْرَمْ	أَنْ تُشْفَعَ	نُحِبُّ
Mahrum olmadan.	Şefaat olunmayı	isteriz.
Görevi: Cezmli Muzari Fİil	Görevi: Muzari Fiil	Görevi: Fiil-i Muzari
Mahalli: Meczum	Mahalli: Mansub	Mahalli: Merfu
Cezm Alameti: Sükun	Nasb Alameti: Fetha	Raf Alameti: Damme

HAREKE MEÂL HAZİF-2

Sonuna Zamir Bitişmeyen Sonu İlletli (ا و ي) Olan Fiil-i Muzari

Raf Hali (Damme)	Nasb Hali (Fetha)	Cezm Hali (Sonun Harfin Hazfi)
نَدْعُو اللّٰهَ	أَنْ يَعْفُوَنَا	وَلَمْ يَرْحَمْنَا فِي النَّارِ
Allah Teâlâ'dan isteriz	Affetmesini	Bizi ateşe atmamasını.
Görevi: Fiil-i Muzari	Görevi: Muzari Fİil	Görevi: Cezmli Muzari Fiil
Mahalli: Merfu	Mahalli: Mansub	Mahalli: Meczum
Raf Alameti: Damme	Nasb Alameti: Fetha	Cezm Alameti: Harfin (ي) Düşmesi

Huruf-u Meâl Hazif

Efal-i Hamse (يَنْصُرُونَ/تَنْصُرُونَ /يَنْصُرَانِ/تَنْصُرَانِ/تَنْصُرِينَ)

Raf Hali (Nun)	Nasb Hali (Nun Düşmesi)	Cezm hali (Nun Düşmesi)
اَلْاَوْلِيَاءُ وَ الْعُلَمَاءُ يَشْفَعَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ	فَنَرْجُو أَنْ يَشْفَعَا	لَمْ يُعْرِضَا عَنَّا
Evliya ve enbiya şefaat edecektir.	Bize şefaat etmelerini isteriz.	Bizden yüz çevirmeden
Görevi: Fiil-i Muzari	Görevi: Muzari Fİil	Görevi: Cezmli Muzari Fiil
Mahalli: Merfu	Mahalli: Mansub	Mahalli: Meczum
Raf Alameti: (ن) Harfi	Raf Alameti: (ن) Harfinin Düşmesi	Cezm Alameti: (ن) Harfinin Düşmesi

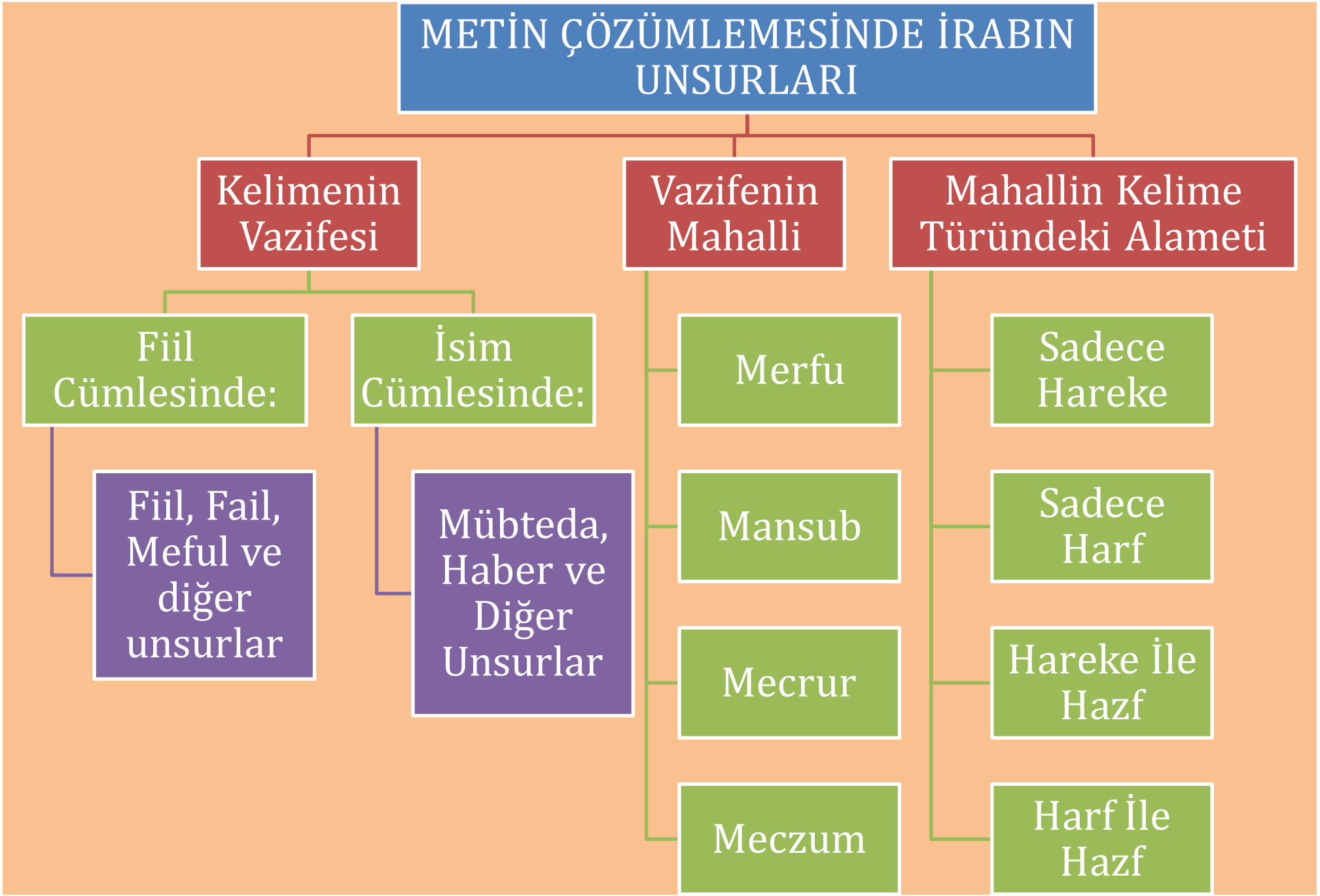
اذا كان الطالب يعرب يجب أن يقول ثلاثة أشياء

(Bir talebe irap yapacağı zaman üç şeyi söylemesi gerekir)

Örneğin aşağıdaki "زيدٌ" kelimesini ele alalım:

مثال:جاء زيدٌ

وظيفة الكلمة في الجملة **Kelimenin cümle içindeki vazifesi**	**محله** **Mahalli**	**علامة هذا المحل** **Mahallin Alameti**
• فاعل	• مرفوع • Merfu	• علامة رفعه ضمة ظاهرة • Raf alameti damme

METİN ÇÖZÜMLEMESİNDE İRABIN UNSURLARI
Kelimenin Vazifesi
Vazifenin Mahalli
Mahallin Kelime Türündeki Alameti
Fiil Cümlesinde:
İsim Cümlesinde:
Merfu
Mansub
Mecrur
Meczum
Sadece Hareke
Sadece Harf
Hareke İle Hazf
Harf İle Hazf
Fiil, Fail, Meful ve diğer unsurlar
Mübteda, Haber ve Diğer Unsurlar

ALAMETİ ALIŞ BAKIMINDAN İRABIN ŞEKİLLERİ
Lafzî
Takdirî
Mahalli
Alametin bizatihi görünmesi
Alametin bir engelden dolayı görünmemesi
Alametin alınamaması
أَنَا مُسْلِمٌ
أَنَا الْعَاصِى
تَوَكَّلْنَا عَلَى مَنْ لاَ يَأْتِى الْخَيْرُ إِلاَّ مِنْ جِهَتِهِ